

An Analysis of the Effective Factors in Students' Academic Decisions with a Cognitive Approach (case study: Tehran University Students)

Abolghasem Naderi¹, Gholamreza Geraeinejad², Ebeahim Khodaei³ & Ahmad Keykha^{*}

Abstract

Objective: Students make many academic decisions during their academic careers, and these decisions are influenced by many internal and external factors. These decisions have significant consequences on their future education, careers, and personal lives. Knowing the reasons behind academic decisions can help improve students' academic success. Additionally, it has helped universities and higher education institutions achieve their goals, thus promoting the development of higher education. Another important point is the method of analyzing students' academic decisions with classical, neoclassical, behavioral and cognitive approaches. Each of these approaches has a specific look at decision-making based on the evolution of the newest and most complete cognitive approach. Therefore, the analysis of students' academic decisions with a cognitive approach will lead to more noteworthy achievements. Based on this, the purpose of this research is to categorize and prioritize the effective factors in students' academic decisions with a cognitive approach. To achieve this goal, two questions were designed; (a) According to the cognitive decision-making model, what components do students' academic decisions include? (b) Which component of the cognitive decision-making model has more weight and priority in the academic decisions of Tehran University students?

Materials and Methods: This research was conducted in two stages. In the first stage using the qualitative content analysis method of 50 graduate students from fourteen faculties at Tehran University who had made academic decisions during the period (1395-1400) using the purposeful random sampling method. The purposeful selection of samples is based on statistical analysis. We conducted interviews with these selected students. To analyze the data, specifically, the three-step approach of Elo and Kyngäs (2008) has been used. Based on this approach, the first step is choosing the unit of analysis and understanding and insight from the entire data; The second stage was organizing and the third stage was reporting the results. In addition, we used a cognitive decision-making framework (Naderi, 2013). This framework was the basis for designing interview questions and categorizing content analysis results. The mentioned framework had 9 components in different layers. In the second part, we prioritized educational decisions using Shannon's entropy analytical technique. Academic decisions in this research include the decision to leave, remove a semester, change fields, transfer, and drop out.

Discussion and Conclusion: In general, we identified 9 categories, 21 subcategories, and 600 key concepts. These components encompass thoughts and perceptions (personal thoughts and perceptions); preferences (personal preferences/preferences and non-personal preferences/preferences); values and emotions (individual values and emotions and impersonal values and emotions); environment and conditions (scientific environment (university) and social and cultural conditions); information and knowledge (personal information knowledge and non-personal information knowledge); risk and uncertainty (risk and ambiguity in conditions); institutions and governments (university level, higher education level, education level, government level, and military service level); consequences and results (individual consequences and results, non-individual consequences and results) and opportunities (individual opportunities and non-individual opportunities). Based on the weighting of these components, the most important ones are information and knowledge and risk and uncertainty. Essentially, we categorized and analyzed the extracted concepts based on the cognitive decision-making model. In the end, based on the research findings, policy proposals were presented for decision makers in higher education at two levels (micro and macro). Among the micro-level suggestions, we can mention the diversification of the financial aid and student loan systems to prevent students with lower economic levels from dropping out with timely measures. At the macro level, it is also possible to mention the proposal to develop the relationship between universities and

1. Professor of Economics of Education, University of Tehran, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Faculty of Economics and Accounting, Islamic Azad University of Center Tehran

3. Associate Professor of Assessment and Research, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran

* Ph.D. Economics and Finance Management of Higher Education, University of Tehran, Iran

industry and improve the labor market situation of graduates in order to prevent them from deciding to emigrate by creating more job opportunities for students in addition to their individual growth.

Keywords: Shannon Entropy, Academic Decisions, Student Decision Making, Cognitive Decision Making

تحلیلی بر عوامل مؤثر در تصمیمات تحصیلی دانشجویان با رویکرد شناختی (موردنگاری): دانشجویان دانشگاه تهران^۱

ابوالقاسم نادری^۲، غلامرضا گرایبی نژاد^۳، ابراهیم خدایی^۴ و احمد کیخا^{*}

چکیده

هدف: دانشجویان در طی دوران تحصیلی خود تصمیمات تحصیلی متعددی می‌گیرند که اتخاذ این تصمیمات متأثر از عوامل درونی و بیرونی گوناگون است. این تصمیمات پیامدهای قابل توجهی بر آینده تحصیلی، شغلی و زندگی شخصی آن‌ها دارد. با شناخت علل‌های پشت تصمیمات تحصیلی می‌توان به بهبود فرایند تحصیلی دانشجویان کمک کرد. همچنین، به دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در دستیابی به اهداف‌شان و در نتیجه به توسعه آموزش عالی یاری رساند. نکته مهم دیگر، شیوه تحلیل تصمیمات تحصیلی دانشجویان با رویکردهای کلاسیک، نئوکلاسیک، رفتاری و شناختی است. هر کدام از این رویکردها یک نگاه خاص به تصمیم‌گیری دارند که بر اساس تکامل‌نویین‌ترین و کامل‌ترین رویکرد شناختی است. بنابراین، تحلیل تصمیمات تحصیلی دانشجویان با رویکرد شناختی دستاوردهای درخور توجهی بیشتری را در پی خواهد شد. بر این اساس، هدف از این پژوهش دسته‌بندی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در تصمیمات تحصیلی دانشجویان با رویکرد شناختی می‌باشد. برای دستیابی به این هدف دو پرسش طراحی شد؛ (الف) با توجه به مدل تصمیم‌گیری شناختی تصمیمات تحصیلی دانشجویان شامل چه مؤلفه‌های است؟ (ب) کدام مؤلفه مدل تصمیم‌گیری شناختی در تصمیمات تحصیلی دانشجویان دانشگاه تهران وزن و اولویت بیشتری دارد؟.

مواد و روش‌ها: این پژوهش در دو مرحله تدوین شده است. در مرحله نخست، با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی ۵۰ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی در چهارده دانشکده دانشگاه تهران که در بازه زمانی (۱۳۹۵-۱۴۰۰) دارای تصمیم تحصیلی بوده‌اند با به‌کارگیری روش نمونه‌گیری تصادفی هدفمند انتخاب شدند و با آن‌ها مصاحبه انجام شد. برای تحلیل داده‌ها به طور خاص از رویکرد سه مرحله‌ای الو و کینگاس (۲۰۰۸) استفاده شده است. بر اساس این رویکرد مرحله اول، انتخاب واحد تحلیل و درک و بینش از کل داده‌ها؛ مرحله دوم، سازماندهی و مرحله سوم گزارش نتایج بود. علاوه بر این، ما یک چارچوب تصمیم‌گیری شناختی (نادری، ۱۳۹۳) استفاده کردیم. این چارچوب مبنای برای طراحی سوالات مصاحبه و دسته‌بندی نتایج تحلیل محتوا بود. چارچوب مذکور دارای ۹ مؤلفه در لایه‌های گوناگون بود. در بخش دوم، با استفاده از فن تحلیلی آنتروپی شانون تصمیمات تحصیلی اولویت‌بندی

۱. این پژوهش، برگرفته از رساله دکتری با عنوان ارزیابی آثار شهریه بر تصمیمات تحصیلی دانشجویان دانشگاه تهران با رویکرد شناختی در رشته اقتصاد و مدیریت مالی آموزش عالی از دانشگاه تهران می‌باشد و در تاریخ ۱۴۰۲/۰۸/۰۳ دفاع شده است.

۲. استاد اقتصاد آموزش دانشگاه تهران، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، تهران، ایران

۳. استادیار دانشکده اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز

۴. دانشیار سنجش و پژوهش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

* نویسنده مسئول: دانش آموخته دکتری اقتصاد و مدیریت مالی آموزش عالی، گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه

شدند. تصمیمات تحصیلی در این پژوهش، شامل: تصمیم به مرخصی، تصمیم به حذف ترم، تصمیم به تغییر رشته، تصمیم به انتقالی و تصمیم به انصراف از تحصیل می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری: در مجموع ۹ مقوله اصلی، ۲۱ مقوله فرعی و ۶۰۰ مفهوم کلیدی بدست آمد. این مقوله‌ها شامل: افکار و ادراک (افکار شخصی و ادراکات)؛ ترجیحات (ترجیحات/تمایلات شخصی و ترجیحات/تمایلات غیر شخصی)؛ ارزش‌ها و عواطف (ارزش‌ها و عواطف فردی و ارزش‌ها و عواطف غیر فردی)؛ محیط و شرایط (محیط علمی (دانشگاهی) و شرایط اجتماعی و فرهنگی)؛ اطلاعات و دانش (دانش اطلاعاتی شخصی و دانش اطلاعاتی غیر شخصی)؛ خطر و عدم اطمینان (خطر پذیری و ابهام در شرایط)؛ نهادها و دولت‌ها (سطح دانشگاه، سطح آموزش عالی، سطح آموزش و پرورش، سطح دولت و سطح نظام وظیفه)؛ پیامدها و نتایج (پیامدها و نتایج فردی، پیامدها و نتایج غیر فردی) و فرصت‌ها (فرصت‌های فردی و فرصت‌های غیر فردی) می‌شود. بر اساس وزن‌دهی به مقوله‌ها، مقوله‌های اطلاعات-دانش و خطر و عدم اطمینان وزن بیشتری را به خود اختصاص داده بودند. در واقع، مفاهیم استخراج شده بر اساس مدل تصمیم‌گیری شناختی دسته‌بندی و تحلیل شده‌اند. در پایان، بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهادهای سیاستی برای تصمیم‌گیران در آموزش عالی در دو سطح (خرد و کلان) ارائه شد. از جمله پیشنهادها سطح خرد، می‌توان به تنوع‌بخشی به سیستم‌های کمک مالی و وام‌های دانشجویی اشاره کرد تا با اقدامات به موقع مانع از تصمیم به انصراف دانشجویان با سطح اقتصادی پایین‌تر جلوگیری کرد. در سطح کلان نیز می‌توان به پیشنهاد توسعه ارتباط دانشگاه‌ها و صنعت و بهبود وضعیت بازار کار دانش‌آموزان اشاره کرد تا از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر برای دانشجویان علاوه بر رشد فردی آنها از تصمیم به مهاجرت آنها نیز جلوگیری کرد.

واژگان کلیدی: آنتروپی‌شانون، تصمیمات تحصیلی، تصمیم‌گیری دانشجویان، تصمیم‌گیری شناختی

مقدمه

تصمیم‌گیری یک اصطلاح انتزاعی است که به فرآیند انتخاب یک گزینه خاص از میان مجموعه‌ای از گزینه‌ها برای ایجاد نتایج مورد انتظار متفاوت اشاره دارد. مطالعه در مورد تصمیم‌گیری به رشته‌های متعددی مانند علوم شناختی، علوم کامپیوتر، روانشناسی، علوم مدیریت، علوم اقتصاد، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و آمار باز می‌گردد (ویلسون^۱ و همکاران، ۲۰۰۱). هر یک از این رشته‌ها بر جنبه خاصی از تصمیم‌گیری تأکید کرده‌اند. بر این اساس، می‌توان آن را برای توصیف طیف بسیار گسترده‌ای از رفتارها، از موجودات تک سلولی گرفته تا رفتارهای پیچیده سیاسی در جامعه بشری تعمیم داد. تصمیم‌گیری چهار مشخصه اصلی را در بر می‌گیرد. اولین مفهوم، میزان پیچیدگی شرایط تصمیم می‌باشد که مربوط به میزان تفاوت در حوزه شناختی تصمیمات است. شرایط پیچیده تصمیم با تعدادی زیادی از حقایق، متغیرها و شرایط مرتبط با تصمیم در ارتباط است. دومین مفهوم عدم اطمینان می‌باشد. اکثر تصمیمات بدون آگاهی از همه گزینه‌ها و پیامدهای مرتبط با آنها اخذ می‌شوند؛ بنابراین تصمیم‌گیری‌های با عدم اطمینان همراه هستند. اگر تصمیم‌گیرندگان بتوانند موفقیت همه گزینه‌ها را محاسبه کنند اولاً این کار زمان‌بر است و ثانیاً بر اساس محاسبات، باز هم این امکان وجود دارد که نتوانند بهترین گزینه غیرقابل جایگزین را انتخاب نمایند. تصمیم‌گیرندگان با اطلاعات نامعلوم مواجه هستند و به ندرت از الگوهای ریاضی استفاده می‌نمایند. این موضوع ما را به سومین مفهوم مورد استفاده برای توصیف تصمیم‌گیری‌های یعنی عقلانیت سوق می‌دهد. به عبارتی دیگر، تصمیم‌گیرندگان با تصمیماتی که می‌گیرند به دنبال تحقق اهداف خاص می‌باشند. از این منظر فرایندهای شناختی درگیر در تصمیم‌گیری‌ها، عقلانی می‌باشند. چون به تصمیم‌گیرندگان کمک می‌کند تا به اهداف خاص دست یابند. چهارمین مفهوم مورد استفاده کنترل است. مفهوم کنترل در تصمیم‌گیری‌ها به ویژگی قصدی و عمدی بودن این تصمیمات اشاره می‌کند. نتایج این نوع تصمیمات حاصل یکسری اقدامات عمدی و از قبل برنامه‌ریزی شده است (محبوب‌عشرت آبادی، ۱۳۹۸: ۶۹).

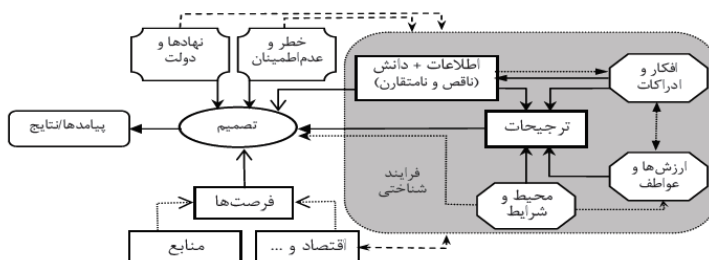
^۱. Wilson

دانشجویان نیز در طول تحصیل خود بنا بر شرایط خاص تصمیمات متعددی را اتخاذ می‌کند. برای نمونه تصمیم به انصراف از تحصیل (روانشاد و همکاران، ۱۳۹۹؛ افشاری و همکاران، ۱۳۹۵؛ احمدی و همکاران، ۱۳۹۴)؛ تصمیم به تغییر رشته (گلدسته و همکاران، ۱۴۰۱؛ توپ شکن و همکاران، ۱۴۰۰؛ معرفی و آداک، ۱۳۹۶) می‌توان اشاره کرد. اهمیت موضوع تصمیمات تحصیلی دانشجویان را می‌توان در چند مورد بازگویی کرد؛ (۱) تصمیمات تحصیلی تأثیر مستقیمی بر زندگی شخصی و شغلی دانشجویان دارد. در واقع، این انتخاب‌ها مسیر تحصیلی و شغلی دانشجویان را رقم می‌زند. لیکن، در صورتی که این تصمیمات به درستی اتخاذ نشوند اثرات قابل توجهی نه تنها بر آینده شغلی و تحصیلی دانشجویان بلکه در سطح کلان بر نظام آموزش عالی و روند توسعه کشور مترتب می‌سازند چراکه محور توسعه کشورها سرمایه انسانی آن‌ها به ویژه دانشگاهیان هستند. نقطه مقابل آن، اگر این تصمیمات به شکل بهینه اتخاذ شوند می‌توان بازده سرمایه انسانی را چه در سطح فرد و چه در سطح کلان به حداکثر ممکن رساند؛ (۲) جریان‌سازی در هدفمندسازی انتخاب‌های تحصیلی، با شناخت منطق و علل پشت تصمیمات تحصیلی دانشجویان می‌توان به هدفمندسازی چرخه تصمیمات تحصیلی (به ویژه در انتخاب رشته تحصیلی) کمک کرد تا با ارتقاء آگاهی دانشجویان انتخاب‌های آگاهانه‌تری را انجام دهند و مسیر تحصیلی متناسب با شرایط، استعداد، توانایی و علایق خود برگزینند؛ (۳) پیشگیری از تصمیم به ترک تحصیل، یکی از تصمیمات تحصیلی که اثر منفی در خور توجهی را برای فرد، دانشگاه و نظام آموزش عالی دارد تصمیم به ترک تحصیل است. این تصمیم ضمن هدر رفت منابع مالی به فرسایش سرمایه انسانی کشور نیز منتج می‌گردد. با شناخت علل‌های وقوع این تصمیم می‌توان اقدامات پیشگیرانه‌ای را برای جلوگیری از آن اتخاذ کرد تا ضمن بهینه‌سازی منابع مالی دانشگاه‌ها به استفاده هدفمندتر از منابع انسانی کشور نیز یاری رساند. مطالعات اندکی در زمینه تصمیمات تحصیلی دانشجویان در کشور انجام شده است. نکته مهم مغفول ماندن واکاوی پژوهش‌های پیشین در سایر تصمیمات تحصیلی دانشجویان نظیر تصمیم به انتقالی، تصمیم به حذف ترم و غیره است. بنابراین، سهم و دانش افزایی نخست این پژوهش پرکردن شکاف مطالعات پیشین در شناسایی نوع تصمیم تحصیلی دانشجویان و عوامل مؤثر بر آن‌ها می‌باشد.

علاوه بر این، در این پژوهش تصمیمات تحصیلی با رویکرد شناختی مورد مطالعه قرار می‌گیرند. در تحلیل تصمیم‌گیری با رویکرد شناختی، علاوه بر مسائل مورد توجه در الگوهای متعارف، باید ابعاد و زوایای دیگری نیز مورد توجه قرار گیرد. اهمیت مطالعه تصمیمات تحصیلی با رویکرد شناختی را می‌توان در چند مورد چکیده‌سازی کرد؛ (۱) فهم عمیق‌تر منطق تصمیمات، رویکرد شناختی به ما امکان بررسی فرایندهای ذهنی و غوطه‌وری در عمق تصمیمات فردی را می‌دهد تا از شناسایی عوامل گوناگون فهم جامع‌تری از تصمیم تحصیلی داشته باشیم؛ (۲) کمک به بهبود تصمیمات آتی، با واکاوی عمیق‌تر تصمیمات گذشته. با رویکرد شناختی می‌توان عوامل کلان و خرد بی‌شماری را شناسایی و دسته‌بندی کرد و از آن طریق به دانشجویان کمک کرد تا با بهره‌گیری دقیق‌تر از تجارب گذشته تصمیمات تحصیلی بهتری را در آینده اتخاذ کنند؛ (۳) توسعه مهارت تصمیم‌گیری دانشجویان، خوانش علل تصمیمات تحصیلی دانشجویان با رویکرد شناختی به دانشجویان کمک می‌کند تا با کاربست نتایج آن، مهارت تصمیم‌گیری خود را در مواجهه با موقعیت‌های پیچیده و مبهم تقویت کنند؛ (۴) توسعه جریان تحقیقات علمی در حوزه میان رشته‌ای: نتایج تحلیلی تصمیم‌گیری با رویکرد شناختی به توسعه دانش میان رشته‌ای در پیوند حوزه‌های علوم تربیتی و علوم شناختی کمک می‌کند. لذا، می‌تواند آغازگر مطالعات علمی دیگری در واکاوی تصمیمات آموزشی سایر ذینفعان آموزش عالی نظیر اعضای هیئت علمی، مدیران دانشگاه و سیاستگذاران با رویکرد شناختی باشد. در دانشگاه تهران نیز تا کنون پژوهشی در زمینه تصمیمات تحصیلی دانشجویان با توجه به گستردگی و تنوع رشته‌های تحصیلی و جمعیت دانشجویان انجام نشده است. بنابراین، دلایل آن نامعلوم و مبهم است. لیکن، در این پژوهش با کاوش در تصمیمات تحصیلی دانشجویان به ویژه با عینک شناختی لایه‌های بیشتر و عمیق‌تری از موضوع آشکار می‌گردد که می‌تواند کمک شایان توجهی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های دانشگاه تهران ارائه کند.

در واقع در رویکرد تصمیم‌گیری شناختی، ترجیحات و انتظارات افراد در چارچوب فرایندهای شناختی مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرند، به گونه‌ای که ترجیحات متأثر از عوامل مختلفی از قبیل افکار و ادراکات، ارزش‌ها و عواطف، اطلاعات و دانش و حتی محیط و شرایط در نظر گرفته می‌شود. یعنی نحوه تفکر و ادراک و همچنین چارچوب فکری همراه با فرایند استدلال و درک واقعیت‌ها، ترجیحات افراد را متأثر می‌سازد. اطلاعات و دانش افراد نه تنها بر ترجیحات تأثیر می‌گذارند، بلکه با افکار و ادراکات ارتباطی دوسویه دارند. اطلاعات و دانش، ترجیحات را متأثر می‌کنند و از آن تأثیر می‌پذیرند. در این میان اذعان کرد که نحوه کسب اطلاعات و دانش همراه با چگونگی به کارگیری و پردازش

آن بین افراد مختلف و همچنین در شرایط متفاوت، یکسان نیست هر فردی قابلیت‌ها یا محدودیت‌های خاصی در این رابطه دارد (نادری، ۱۳۹۲). بر این اساس، نوآوری دیگر این پژوهش، به کارگیری رویکردشناختی در تحلیل تصمیمات تحصیلی دانشجویان است. تا کنون ضمن انجام مطالعات اندک در زمینه تصمیمات تحصیلی دانشجویان از رویکرد شناختی بهره‌گیری نشده است. لذا، برای تحلیل مصاحبه‌ها از چارچوب مفهومی تصمیم‌گیری شناختی مطالعه نادری (۱۳۹۲) استفاده شده است. تصمیمات تحصیلی در این پژوهش، شامل: تصمیم به انصراف، تصمیم به مرخصی، تصمیم به انتقالی و تصمیم به حذف ترم می‌باشد. در شکل (۱) این چارچوب مفهومی بازنمایی شده است.

شکل ۱: چارچوب مفهومی پژوهش

منبع: نادری (۱۳۹۲)

بنابراینچه شرح داده شد، هدف از این پژوهش دسته‌بندی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در تصمیمات تحصیلی دانشجویان با رویکرد شناختی می‌باشد. برای دستیابی به این هدف پرسش‌های زیر طراحی شده است؛ (الف) با توجه به مدل تصمیم‌گیری شناختی تصمیمات تحصیلی دانشجویان شامل چه مؤلفه‌های است؟ (ب) کدام مؤلفه مدل تصمیم‌گیری شناختی در تصمیمات تحصیلی دانشجویان دانشگاه تهران وزن و اولویت بیشتری دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در این قسمت نخست به سبک‌های تصمیم‌گیری پرداخته می‌شود. سپس تصمیم‌گیری از بعد زمان و موقعیت تصمیم‌گیری واکاوی می‌گردد. در ادامه مهمترین نظریات دلالت‌کننده بر تصمیمات تحصیلی تشریح می‌گردد. در پایان بخش نیز مطالعات انجام شده ناظر بر تصمیمات تحصیلی بیان شده است.

سبک تصمیم‌گیری افراد بیانگر الگوی عادی است که آن‌ها در هنگام تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار می‌دهند. به عبارت دیگر سبک تصمیم‌گیری هر فرد رویکرد شخصی او در درک و واکنش به وظیفه تصمیم‌گیری خود است. پنج شیوه تصمیم‌گیری را بر اساس تفاوت‌های درونی افراد به عنوان سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مطرح می‌کنند (تابش و زارع، ۱۳۹۱). در ادامه به مهمترین سبک‌های تصمیم‌گیری پرداخته می‌شود؛ (۱) سبک تصمیم‌گیری عقلایی: این سبک بیانگر تمایل تصمیم‌گیرنده به شناسایی تمامی راهکارهای ممکن، ارزیابی نتایج هر راهکار از تمامی جنبه‌های مختلف و در نهایت انتخاب راهکار بهینه و مطلوب توسط تصمیم‌گیرنده در هنگام مواجهه با شرایط تصمیم‌گیری می‌باشد؛ (۲) سبک تصمیم‌گیری شهودی؛ این سبک تصمیم‌گیری از طریق تجربه حمایت می‌شود و تمرکز بر روی خودآگاهی احساسی را به عنوان پایه‌ای برای انتخاب، مد نظر قرار می‌دهد نوعی شرم و فراست درونی است؛ (۳) سبک تصمیم‌گیری وابسته؛ این سبک بیانگر عدم استقلال فکری و عملی تصمیم‌گیرنده و تکیه بر حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران در هنگام اتخاذ تصمیم است؛ (۴) سبک تصمیم‌گیری آنی؛ افرادی که از این سبک برخوردارند در هنگام مواجهه شدن با موقعیت تصمیم‌گیری، بلافاصله و بی‌درنگ تصمیم اصلی خود را اتخاذ می‌کنند و (۵) سبک تصمیم‌گیری اجتماعی؛ این سبک را می‌توان تلاش و تمایل فرد تصمیم‌گیرنده به اجتناب از اتخاذ هر گونه تصمیم و تا حد امکان دوری از موقعیت‌های تصمیم‌گیری تعریف نمود. افرادی که این سبک برخوردارند در هنگام مواجهه با مسئله یا فرصت تا آنجا که امکان‌پذیر باشد، تصمیم‌گیری را به تعویق انداخته و از هرگونه واکنش به مساله رخ داده طفره می‌روند.

تصمیم‌گیری از منظر زمان، یک حادثه و یا واقعه و یا پیشامد نیست. یک فرایند است که نتایج آن در طول یک هفته، یک ماه و یا یک سال آشکار می‌شود. تصمیم‌گیری حاصل جمع‌آوری اطلاعات گسسته‌ای است که در فواصل زمانی مختلف به واحد تصمیم‌گیرنده می‌رسد. مغز برای گرفتن تصمیم باید قابلیت‌های ترکیب و نگهداری این اطلاعات را داشته باشد. تعیین زمان در اختیار برای جمع‌آوری اطلاعات عمدتاً بستگی به مفاهیم و روند تصمیم‌گیری دارد. بنابراین زمان در اختیار برای تصمیم‌گیری عبارت است از فاصله زمانی معینی که بین لحظه احساس نیاز به اخذ تا زمان اتخاذ تصمیم عملاً صرف می‌شود. مقوله زمان در تصمیم‌گیری به چهار صورت مطرح می‌شود؛ (۱) اول بعد زمانی تصمیم که به نوعی به مدت تصمیم و چگونگی استفاده از زمان باز می‌گردد؛ (۲) زمان به عنوان یک واسطه در میان اجزای مختلف تصمیم که در زمان‌های مختلف اتخاذ شود؛ (۳) زمان به عنوان یک منبع و عامل محتوایی که کوتاهی و یا محدود بودن آن می‌تواند تأثیر جدی بر تصمیم داشته باشد و (۴) زمان به عنوان یک کالا که در تصمیم می‌تواند خود یک موضوع مهم باشد (رضائیان و همکاران، ۱۳۹۸). در باب موقعیت‌های تصمیم‌گیری؛ مهمترین شاخص برای تعیین موقعیت تصمیم‌گیری وجود اطلاعات می‌باشد هر چقدر اطلاعات بیشتری موجود باشد وضعیت از عدم اطمینان به سمت اطمینان سوق پیدا می‌کند؛ (۱) اطمینان کامل: در این حالت تصمیم‌گیرنده نتایج حاصل از انتخاب را می‌داند؛ (۲) ریسک: در این حالت تصمیم‌گیرنده به طور کامل نمی‌داند نتیجه حاصل از این انتخاب چیست ولی احتمال آن را می‌داند؛ (۳) عدم اطمینان کامل: در این حالت تصمیم‌گیرنده نتیجه حاصل از انتخاب و احتمال وقوع آن را نمی‌داند (ملک جعفریان، ۱۳۹۲).

مهمترین نظریات دلالت‌کننده بر تصمیمات تحصیلی دانشجویان به شرح زیر است؛ (۱) نظریه بازی‌ها^۱: مطالعه رفتار منطقی در شرایطی است که وابستگی متقابل وجود دارد. وابستگی متقابل یعنی اینکه هر بازیکن از آنچه که دیگران در بازی انجام می‌دهند تأثیر می‌پذیرند رفتار خود بازیکنان نیز بر دیگران تأثیر می‌گذارد خروجی بازی وابسته به تصمیمات همه است و هیچ فردی کنترل کامل بر آنچه اتفاق می‌افتد ندارد. افراد این وابستگی‌های متقابل را می‌دانند و آنها را در تصمیماتشان لحاظ می‌کنند. عناصر آن شامل؛ تعدد بازیگران، تعداد اقدامات، مطلوبیت و شرایط اطلاعات است (اسکندری و همکاران، ۱۳۹۲). در واقع، کنش و رفتار دیگر دانشجویان می‌تواند بر تصمیمات و کنش‌ها دانشجویان دیگر به عنوان سایر بازیگران اثرگذار باشد؛ (۲) نظریه کمیابی^۲: این نظریه چندین رفتار و تصمیمات افرادی را که در یک حوزه خاص از زندگی با کمبود مواجه هستند توضیح می‌دهد. ملایناتان و شفر^۳ (۲۰۱۳) کمبود را اینگونه تعریف می‌کنند: داشتن کمتر از آنچه احساس می‌کنید نیاز دارید. کمبود را می‌توان در زمینه‌های مختلفی تجربه کرد، به عنوان مثال، زمانی که افراد رژیم می‌گیرند، هنگام تشنگی، با مواجه شدن با ضرب‌الاجل‌ها، در مورد تنهایی و هنگام مواجهه با فقر (کانن^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). این نظریه بر اساس تحقیقات روانشناختی در مورد چندین ویژگی شناخت انسان که بر تصمیم‌گیری (اقتصادی) تأثیر می‌گذارد، استوار است. ایده کلیدی نظریه کمیابی این است که کمبود خود با تأثیر بر نحوه تفکر و تصمیم‌گیری افراد، ذهنیت خاصی را القا می‌کند و متعاقباً بر رفتارهای انسانی تأثیر می‌گذارد (ژائو و تام^۵، ۲۰۱۸). در واقع، دانشجویان به عنوان انتخاب‌کنندگان دچار مسئله کمیابی در ابعاد گوناگون هستند بنابراین، متناسب نوع و میزان کمیابی تصمیم‌گیری تحصیلی خاص را اتخاذ می‌کنند؛ (۳) نظریه تصمیم‌گیری: توسط سایمون (۱۹۸۵) مطرح شد. بر اساس این نظریه تصمیم‌گیری از یک سری مراحل مشخص و تعریف شده تشکیل شده است که تصمیم‌گیرنده با جمع‌آوری همه اطلاعات مورد نیاز و طی این مراحل به نتیجه می‌رسد. این جنبه از تصمیم‌گیری به جنبه عقلایی شهرت یافت با توجه به عدم کارایی این دیدگاه در عمل، سایمون با ارائه عقلانیت محدود به این نتیجه رسید که به دلیل محدودیت در جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات، تصمیم‌گیری همه با حداکثر کردن خواسته‌ها انجام نمی‌شود بلکه همواره یک حالت رضایت بخشی بین اهداف پیش‌بینی شده و سطح دستیابی به آن‌ها ایجاد می‌شود. در این حالت زمانی که افراد در تصمیمات خود به راه‌حل یا پاسخی که به اندازه کافی خوب باشد برسند همان را انتخاب می‌کنند (مصلح شیرازی و همکاران، ۱۳۹۲).

نادری و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان واکاوی نقش شهریه در تصمیمات تحصیلی دانشجویان: مطالعه‌ای به روش فراترکیب به این نتیجه رسیدند که پنج تصمیم‌گیری اصلی همراه با سایر عوامل مرتبط شامل تصمیم ثبت نام، تصمیم در رابطه با تلاش علمی بیشتر برای پیشرفت تحصیلی، تصمیم نسبت به انصراف تحصیلی، تصمیم نسبت به ادامه تحصیل، تصمیم نسبت به تغییر رشته تحصیلی متأثر از شهریه

1. Game Theory

2 Scarcity Theory

3 Mullainathan & Shafir

4 Cannon

5 Zhao & Tomm

شناسایی کردند. بر اساس نتایج فن تحلیلی آنتروپی شانون، تصمیم در ادامه تحصیل نسبت به سایر تصمیمات تحصیلی در این مطالعه وزن و تاثیرپذیری بیشتری بدست آورد. گلدسته و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر تصمیم دانشجویان به تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد در نتایج خود ۵۴ مفهوم اولیه و ۷ دسته عامل، با عناوین علمی، فردی، شغلی، اقتصادی، تحصیلی، اجتماعی و سازمانی را شناسایی کردند. گروه سنی، گروه تحصیلی، نوع دانشگاه و میانگین نمرات دانشجویان در دوره کارشناسی، فاصله زمانی بین دو دوره تحصیلی و وضعیت اشتغال، از جمله ویژگی‌های فردی دانشجویان هستند که در تغییر رشته آنها در دوره کارشناسی ارشد مؤثر بوده است. خیراتی کارزونی و احمدی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان داده‌کاوی دانشجویان انصرافی دانشگاه پیام نور استان تهران به منظور افزایش نرخ ماندگاری دانشجو (جلوگیری از رویگردانی مشتری) یافته‌ها حکایت از شناسایی سن به عنوان مهمترین عامل داشت. از نظر سنی در کارشناسی دسته سنی ۲۱-۱۸ در ارشد ۲۶-۲۲ و در دکتری ۳۱-۲۹ پرخطرترین گروه‌ها هستند. از لحاظ دوره تحصیلی در کارشناسی و دکتری دوره رسمی و در ارشد دوره آموزشی پژوهشی رسمی پرخطرترین دوره می‌باشند. معروفی و آداک (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان بازنمایی تجارب زیسته دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته علوم تربیتی در ارتباط با پدیده تغییر رشته (مطالعه‌ای پدیدارشناسی) به این نتیجه رسیدند که ۱۲ مقوله جزئی از اطلاعات ارائه شده توسط مشارکت کنندگان استخراج کردند که در تصمیم آنها برای تغییر رشته تحصیلی نقش داشته است. این زیرمقوله‌ها، در سه مقوله کلی شامل: عوامل اقتصادی، ویژگی‌های رشته قبلی و فعلی و علایق و ویژگی‌های فردی، طبقه‌بندی کردند.

کینگ-دومینگز^۱ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان ترک تحصیل، هزینه اقتصادی آن برای دانشگاه‌های شیلی، آنها پس از بررسی ۵۱ دانشگاه به این نتیجه رسیدند که که موسسات حدود ۱,۱۶۹,۸۵۳,۴۱۰ دلار ضرر خواهند داشت و دانشگاه‌های خصوصی هزینه بالاتری را در رابطه با ترک تحصیل دانشجویان در سال اول متضرر خواهند شد. کهم^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای با عنوان ترک تحصیل دانشجویان از دانشگاه‌های اروپا: مروری بر ادبیات تجربی به این نتیجه رسیدند که مهمترین عوامل به شرح زیر: شرایط تحصیل در دانشگاه، ادغام تحصیلی در دانشگاه، یکپارچگی اجتماعی در دانشگاه، تلاش‌ها و انگیزه‌های شخصی برای تحصیل، اطلاعات و شرایط پذیرش، پیشرفت تحصیلی قبلی در مدرسه، ویژگی‌های شخصی دانشجویان، پیشینه اجتماعی و جمعیت شناختی و شرایط بیرونی می‌باشند. لافر و گروپ^۳ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به واکاوی انصراف دانشجویان دکتری بین‌المللی پرداختند و در نتایج خود چالش‌های نظیر؛ سازگاری با سیستم آکادمیک، ناآشنایی با فرهنگ و زبان آشنایی، مشکلات تحصیلی حاد، مشکلات مالی و طرد اجتماعی را مطرح کردند. ماراده و برینتاوپت^۴ (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای با عنوان دلایل خوب و بد برای تغییر رشته دانشگاهی: مقایسه دیدگاه دانشجویان و اساتید به این نتیجه رسیدند که تجارب قبلی تغییر رشته در بین دانشجویان و اساتید با درک مناسب بودن تغییر رشته ارتباطی نداشت. علاوه بر این، اساتید و دانشجویان در برداشت خود در مورد عوامل مرتبط با نمرات به عنوان دلایل موجه برای تغییر رشته تحصیلی متفاوت بودند. همچنین، دانشجویان اذعان داشتند که تغییر رشته به دلایل مختلف به پشیمانی بعدی منجر خواهد شد.

روش پژوهش

این پژوهش در دو مرحله انجام شده است. در بخش اول، از روش تحلیل محتوای کیفی و به طور خاص از رویکرد الو و کینگاس^۵ (۲۰۰۸) استفاده شده است. این رویکرد دارای سه مرحله اساسی است. مرحله اول) مرحله آماده‌سازی: این مرحله شامل دو اقدام (الف) انتخاب واحد تحلیل می‌باشد که در این بخش پس از اجراء، متن مصاحبه‌ها پیاده‌سازی شد و با انتخاب واحد تحلیل پاراگراف متن مصاحبه‌ها تحلیل شدند. (ب) درک و بینش از کل داده‌ها: سپس تمامی مصاحبه‌ها چندین بار توسط محققین بازخوانی شد تا بینشی کلی از داده‌ها برای محققین ایجاد گردد. سپس با در نظر گرفتن واحد پاراگراف، مفاهیم کلیدی در راستای اهداف و سوالات تحقیق از متن مصاحبه استخراج شدند. این مفاهیم بیشترین بار معنایی را در رابطه با سوالات و هدف پژوهش داشتند. مرحله دوم) مرحله سازماندهی است. در این مرحله مفاهیم کلیدی

¹ King-Dominguez

² Kehm

³ Laufer & Gorup

⁴ Marade & Brinthaup

⁵ Elo & Kyngäs

استخراج شده بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها در قالب دسته‌بندی‌های کلی در سطوحی انتزاعی‌تر دسته‌بندی شدند. مرحله سوم) گزارش فرآیند تحلیل و نتایج بود که در ادامه، در بخش یافته‌ها، نتایج تحلیل‌ها به صورت مبسوط ارائه شده است.

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران که در بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۴۰۰ تصمیمات تحصیلی نظیر: تصمیم به انصراف، تصمیم به مرخصی، تصمیم به حذف ترم، تصمیم به انتقالی داشته‌اند تشکیل می‌دهند. جهت نمونه‌گیری از شیوه تصادفی هدفمند^۱ استفاده شده است. در این روش محقق موارد را به طور تصادفی از قالب یک نمونه از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب می‌کند. در این روش، ابتدا فهرستی از افراد مورد مطالعه برای مطالعه را با استفاده از یکی از روش‌های نمونه‌گیری هدفمند به دست می‌آورد سپس به طور تصادفی تعداد دلخواه افراد را از این فهرست انتخاب می‌کند (اومونا^۲، ۲۰۱۳؛ پاک گوهر و خلیلی، ۱۴۰۰). انتخاب هدفمند نمونه‌ها با اتکاء به تحلیل‌های آماری انجام شده است. در مجموع ۵۰ دانشجو دارای تصمیمات تحصیلی فوق‌الذکر انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شد. در این شیوه، از همه پاسخ دهندگان سؤالات یکسانی پرسیده شد، اما آنها آزادند به هر نحوی که می‌خواهند پاسخ خود را بدهند. بنابراین، از این نوع مصاحبه برای استخراج داده‌های بیشتر و کاوش عمیق تجربیات زیسته دانشجویان در اتخاذ تصمیمات تحصیلی استفاده شد. مصاحبه‌ها تا رسیدن به نقطه اشباع ادامه یافت. میانگین زمان مصاحبه نیمه ساختار یافته بین ۴۵ تا ۷۰ دقیقه بود.

برای اعتباربخشی به داده‌ها به صورت توأمان از سه راهبرد اعتباربخشی استفاده شده است؛ (۱) بازبینی توسط همکار پژوهشی^۳ در این مرحله یافته‌های پژوهش در اختیار محقق دیگر و همکار پژوهش قرار گرفت. پس از بازبینی و انجام اصلاحات، بازبینی در کدها، تم‌های فرعی اولیه و ثانویه انجام شد. این راهبرد تأکید بر اجماع همکاران پژوهش برای رسیدن به اعتبار در داده‌ها دارد؛ (۲) راهبرد بازبینی همتایان^۴: در این مرحله یافته‌ها در اختیار محققان بی‌طرف خارج از تیم پژوهش قرار گرفت که تجربه انجام پژوهش‌های کیفی را دارند. لیکن با اعمال نظرات تخصصی وی میزان دقت در گزارش یافته‌ها افزایش یافت؛ (۳) بازبینی توسط مشارکت کنندگان^۵؛ بر این اساس، پس از تحلیل داده‌ها، به تفکیک هر مصاحبه یافته‌ها به صورت تصادفی برای چندین نفر از افراد مشارکت کننده ارسال شد تا مورد بررسی و تایید قرار گیرند.

در مرحله دوم از تکنیک وزن‌دهی آنتروپی شانون استفاده شده است.

$$E_j = -k \sum_{i=1}^j P_{ij} \times \ln P_{ij} \quad i = 1, 2, \dots, m \quad k = \frac{1}{\ln m}$$

$$W_j = \frac{d_j}{\sum d_j} \quad d_j = 1 - E_j$$

رابطه ۱: فرمول آنتروپی شانون

یافته‌ها

در ابتدا به پراکندگی مصاحبه‌شوندگان بر اساس: جنسیت، وضعیت تأهل و نوع تصمیم تحصیلی پرداخته شده است. سپس یافته‌های بخش کیفی در قالب مدل مفهومی کیفی پژوهش تحلیل، دسته‌بندی و ارائه شده‌اند. از میان جمعیت مشارکت‌کننده ۱۹ نفر زن (۳۸ درصد) و ۳۱ مرد (۶۲ درصد) بودند. بر اساس وضعیت تأهل، ۳۰ نفر از مشارکت‌کنندگان مجرد بودند و ۲۰ نفر از مشارکت‌کنندگان متأهل بودند. از منظر پراکندگی تصمیمات تحصیلی مشارکت‌کنندگان ۴۶/۸ درصد تصمیم به انصراف تحصیلی، ۸/۵ درصد تصمیم به انتقالی، ۲۱/۳ درصد تصمیم به حذف ترم و ۲۳/۴ درصد تصمیم به مرخصی داشته‌اند. از حیث مقطع تحصیلی ۷۲ درصد را دانشجویان کارشناسی ارشد و ۲۸ درصد را دانشجویان مقطع دکتری تشکیل داده بودند.

¹ Random purposeful Sampling

² Omona

³ Peer debriefing

⁴ Peer Examination

⁵ Member checking

در ادامه دو بخش یافته‌های بخش کیفی ارائه شده است. در جدول نخست، بر اساس مدل مفهومی پژوهش فرایندهای شناختی (افکار و ادراکات؛ ارزش‌ها و عواطف؛ ترجیحات؛ محیط و شرایط و اطلاعات و دانش) آمده است. در جدول بعدی، سایر مقوله‌ها همچون: خطر و عدم اطمینان؛ نهادها و دولت؛ فرصت‌ها و پیامدها و نتایج تشریح شده است.

جدول ۱: یافته‌های کیفی بخش فرایندهای شناختی در تصمیم‌گیری شناختی^۱

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی	مفاهیم کلیدی
	افکاری شخصی	داشتن برنامه قبلی برای مهاجرت از کشور در انصراف و حذف (۵۰:۱۳:۱۱:۳۸:۱)؛ فکر عدم ارضاء نیازهای علمی و انصراف (۳۰:۳): فکر کردن به پایین آمدن امید به زندگی و انصراف و حذف (۱۱:۳۸:۶): مفهوم فکری نرسیدن موفقیت در ایران با توجه به شرایط و انصراف (۶): فکر کردن و مقایسه مداوم با دانشگاه محل تحصیلی قبلی و انصراف (۷): فکر درست نبودن تلاش‌های تحصیلی و انصراف (۱۰): برنامه شخصی در ارجح بودن ادامه تحصیل در خارج کشور و انصراف (۳۲): فکر کردن به تغییر زندگی و انصراف و انتقالی (۳۵:۱۳): فکر به لذت بخش بودن تجربه یادگیری بیشتر و مرخصی برای یادگیری بیشتر (۴۶): استدلال‌های شخصی در اقناع دیگران برای انتقال (۴۸): تحقق اهداف فردی و انصراف (۱۱):
افکار و ادراک	ادراکات	ادراک تجربه مثبت و منفی زندگی در کشور دیگر در انصراف (۱۰:۱)؛ ادراک و مقایسه ذهنی امکانات علمی در دانشگاه‌های خارج کشور با داخل کشور و انصراف (۳): ذهنیت مستعد بودن برای ادامه تحصیل و انصراف (۷): ادراک از پایین بودن ارزش مدرک تحصیلی نسبت به هزینه‌ها و انصراف (۱۱:۵:۱۳:۱۹): عدم انطباق کیفیت اساتید با کیفیت انتظاری و انصراف (۱۳): عدم انطباق تصور ذهنی از رشته با واقعیت و انصراف (۱۵): داشتن ذهنیت مقایسه‌ای سطح دانشگاه تهران با دانشگاه مدنظر در ایران و انصراف (۲۵): عدم درک تفاوت بین لیسانس و فوق لیسانس در دانشگاه و انصراف (۳۰): عدم انطباق ادراک از فضا آموزشی دانشگاه تهران با واقعیت (۵): پر رنگ شدن نقش بازده اقتصادی انتظاری و انصراف (۷): تحلیل بازده انتظاری ذهنی در انتخاب رشته و عدم توجه به علاقه در انصراف (۷): پایین بودن درآمد انتظاری در ایران نسبت به سایر کشورها و انصراف (۱۰)؛ ادراک از بالا بودن حقوق در سایر کشورها و انصراف (۱۰): عدم ادراک جذابیت در تحصیل و انصراف (۴) ادراک بهتر از دانشگاه شهر زادگاه نسبت به دانشگاه دیگر و انتقالی (۲۸): عدم انطباق تعاریف با واقعیت‌های دانشکده و انصراف (۱۱): چالش‌های ذهنی مسائل مهاجرت به دلیل مشکلات سیاسی ایران و انصراف (۱۱): عدم برآورده شدن انتظارات شغلی از مدرک تحصیلی مقطع قبلی و انصراف (۱۱): ادراک پایین بودن کیفیت علمی دانشگاه نسبت به دانشگاه‌های مورد مقایسه و انصراف (۱۹): ادراک احساس مفید نبودن و انصراف (۲۴): ادراک از جذاب نبودن رشته تحصیلی و انصراف (۲۴):
ترجیحات	ترجیحات/تمایلات شخصی	تمایل به ادامه تحصیل در خارج از کشور در انصراف (۱): تمایل داشتن روحیه استقلال مالی و ترجیح به اشتغال در انصراف (۱): تمایل به ازدواج کردن و انصراف و حذف (۴۴:۶): عدم امکان شرایط حضوری برای امتحانات دوره مجازی و ترجیح به انصراف (۷): تمایل به تحصیل در دانشگاه‌های رنکینگ بالاتر و انصراف (۱۰:۳۰): تمایل به عضو هیئت علمی شدن در دانشگاه‌های سایر کشورها و انصراف (۱۰): تمایل به تغییر شخصی و بهبود عملکرد تحصیلی و انصراف از دوره مجازی و انصراف (۱۳): عدم تمایل برای پرداخت پول برای تحصیلات و انصراف (۱۳): تمایل به تحصیل در دوره روزانه در دانشگاه‌های شهر تهران و انصراف (۱۳): تمایل به فرزند آوری و مرخصی زایمان (۲۳:۲۷:۴۰): تمایل به تحصیل در دانشگاه دیگر و انصراف (۲۵): تمایل به اشتغال پاره وقت و پس‌انداز پول برای مهاجرت و انصراف (۳۰): تمایل به کمک به انسان‌ها از طریق رشته مشاوره و انتقالی (۳۵): تمایل به زندگی و بودن در کنار خانواده و انتقالی (۴۸): تمایل به بودن در کنار دوستان و انتقالی (۴۸): تمایل به ازدواج در شهر محل اسکان و انتقالی (۴۸): عدم تمایل به زندگی خوابگاهی و انتقالی (۴۸): تمایل و علاقه و عرق به شهر زادگاه و انتقالی (۴۸): ترجیح پرداختن به شغل به جای تحصیل و انصراف (۵): نامناسب بودن شرایط منزل برای کار علمی در دوران کووید-۱۹ و ترجیح به مرخصی (۱۶): پایه‌های تحصیلی ضعیف در رشته تخصصی و تمایل به انصراف (۴۹:۰): عدم انطباق شخصی با سبک آموزشی در دانشگاه و تمایل به انتقال (۲۹): عدم ارتباط با رشته تحصیلی و تمایل به انتقالی (۳۵): توانمندی پایین رایانه‌ای در دوران کووید-۱۹ و ترجیح به مرخصی (۴۶): فشردگی برنامه تحصیلی و تداخل با برنامه شغلی تمایل به انصراف و حذف (۵:۲۲:۷): عدم قبولی در رشته مورد علاقه و اجبار در انتخاب رشته و تمایل انصراف (۱۳): نبود دیگر اعضای خانواده برای نگهداری کودک و تمایل به مرخصی (۳۶): تمایل به عدم پرداخت شهریه و مرخصی (۲۰): عدم توانایی انطباق با شرایط آموزش مجازی و تمایل به انصراف (۷): ترجیح به دریافت ویزای تحصیلی به جای ویزای توریستی برای مهاجرت و انصراف (۱۱): عدم همکاری رئیس در دادن مرخصی برای تحصیل و تمایل به انصراف (۲۴): کمبود وقت به علت مشغله کاری و ترجیح به انصراف و حذف (۲۴:۴۴): عدم استخدام به عنوان هیئت علمی به دلیل تفاوت مدرک ارشد و دکتری و انصراف (۲۶): در خود دیدن توانایی قبولی در دوره روزانه و تمایل به انصراف (۲۶):
	ترجیحات/تمایلات غیر شخصی	باردار شدن همسر و انصراف و اجبار و تمایل همسر به بودن کنارش و حذف (۴:۶:۲۲): مخالف خانواده با رشته تحصیلی و تمایل آنها به انتخاب رشته دیگر و انصراف (۶:۱۵:۷): سرکوفت همسر برای پایین بودن مدرک تحصیلی و پیروی از تمایل همسر برای ادامه تحصیل و

^۱ اعداد کنار مفاهیم کلیدی بیانگر شماره مصاحبه‌شونده می‌باشد.

	<p>انصراف (۷): تحت تأثیر قرار گرفتن تمایلات دوستان و انصراف (۱۵): سرپرست بودن و تمایل مادر به بازگشت به محل سکونت و انتقالی و انصراف (۸:۲۸): تک فرزند بودن در دوری از خانواده و تمایلات آنها به بازگشت و انتقال (۲۹): متأثر شدن از تمایلات خانواده در تصمیم به مهاجرت خانوادگی و انتقالی (۳۵): تمایل، اصرار و خواست والدین و انتقال (۴۵): فرزند ارشد خانواده بودن و تمایل و وابستگی سایر فرزندان در انتقال (۴۵): متأثر شدن از تمایلات سایر دانشجویان برای مهاجرت و انصراف (۵:۱۰): متأثر شدن از تمایلات اعضای هیئت علمی برای مهاجرت و انصراف (۱۳): متأثر شدن عدم رضایت سایر دانشجویان دانشگاه تهران از تحصیل در این دانشگاه و انصراف (۳۰:۳۰:۱۳): متأثر شدن از سردرگمی تحصیلی سایر دانشجویان و انصراف (۱۵): متأثر شدن از فضا شغلی خانوادگی و اثر آن بر انتخاب رشته در انصراف و انتقالی (۹:۴۹:۳۵:۱۵): تحت تأثیر تمایلات همکلاسی‌ها در رقابت علمی بیشتر و مرخصی جهت ارتقاء دانش (۴۶): متأثر شدن از عدم انگیزه تحصیلی در سایر همکلاسی‌ها و انصراف (۳): تأثیر سخت‌گیری‌های خانواده و تمایلات آنها و انصراف (۶): تمایل والدین به حساسیت بیش از حد در کنترل رفتارها و انتقال و انصراف (۸:۴۵): همزمانی کلاس‌ها با مطالعه برای آزمون سراسری و تمایل به انصراف (۸): تأثیر عدم حمایت خانواده در دوران تحصیل و انصراف (۹): ترجیح و تمایل همسر به مهاجرت به دلیل نبود آزادی و انصراف (۱۱): رفتارهای نامناسب استاد راهنما و مرخصی (۲۷): بیماری فرزند و تمایل به حذف (۴۴):</p>
<p>ارزش‌ها و عواطف فردی</p>	<p>دل‌تنگی دوری از همسر در خارج از کشور در انصراف (۱): بی‌حوصلگی تحصیلی به دلیل بالا بودن سن و انصراف (۲): استرس و ترس از سربازی و انصراف (۳:۱۳): احساس اتلاف انرژی و زمان در تحصیل و انصراف (۶): عدم انطباق شرایط حاکم بر جامعه با ارزش‌های شخصی و انصراف (۶): مسافت زیاد دانشگاه تا شهرستان محل زندگی و خستگی ذهنی ناشی از آن و انصراف و حذف (۶:۲۲): تحصیل اجباری برای حس رقابت با سایر همکاران و انصراف (۷): ارزش‌های شخصی و تعهد و وجدان اخلاقی به شغل خود و انصراف (۷): احساس عذاب وجدان برای دوری از محل اشتغال و انصراف (۷): فشار روانی ناشی از زیرسوال رفتن شخصیت بعد از انصراف (۷): فشار روانی بالاتر بودن مدرک تحصیلی همسر و انصراف (۷): نبود حس امید به بهبود اوضاع و انصراف (۱۱:۹:۱۰:۷): فشار روانی ناشی از پشت کنکور ماندن و انصراف و انتقالی (۴۷:۱۳:۴۹): فشارهای روانی ناشی از وقوع کووید-۱۹ و انجام پایان‌نامه و مرخصی (۱۶): فشار روانی ناشی از بیماری مادر و مرخصی و حذف (۲۰:۳۹): وجود استرس‌های تحصیلی و حذف (۲۰): ترس از پایین آمدن عملکرد تحصیلی در ترم جاری به دلیل مسائل شخصی و مرخصی (۲۱): حس مسئولیت‌پذیری و مراقبت از خانواده در زمان کووید-۱۹ و حذف ترم (۲۲): توجه به ارزش در اولویت بودن خانواده بجای تحصیل دکتری و مرخصی (۳۶:۲۳): ارزش در مهم بودن چگونگی تربیت فرزند و مرخصی (۲۳): رسیدن به آرامش روحی و مرخصی (۲۳): پایین آوردن سطح توقعات تحصیلی از روحیه کمال‌گرایی و مرخصی (۳۹:۲۳:۲۷): فرسودگی ذهنی و انتقالی (۲۸): شخصیت وابسته داشتن و انصراف و انتقال (۴۸:۲۹): وابستگی عاطفی در عشق یکطرفه و انتقالی (۲۹): روحیه کمال‌گرایی فردی و انصراف (۴۰:۲۴:۳۰): داشتن حس عذاب وجدان با توجه به شرایط خانوادگی و مرخصی (۳۳): ترس از ابتلای به بیماری و مرخصی و حذف (۳۱:۳۴:۴۰): کاهش اشتیاق و دل‌سری تحصیلی در دوران کووید-۱۹ و مرخصی (۳۷): نبود احساس تعلق نسبت به دانشگاه و حذف (۳۸): شرایط روحی نامساعد به دلیل فوت پدر و حذف (۴۲): احساس عدم حمایت و پشتیبانی از سمت والدین و انتقال (۴۵): ترس از مشارکت در کلاس به دلیل ضبط کلاس مجازی و مرخصی (۴۶): داشتن وسواس فکری و مرخصی (۴۶): فقدان عزت نفس به دلیل نوع دانشگاه تحصیلی در لیسانس و مرخصی (۴۶): عدم برخورداری از روحیه تحمل شرایط دوری از خانواده و انتقالی و انصراف (۴۸): حس نیازمندی به تأیید خانواده در انجام کارها و انتقالی (۴۸): فشار ذهنی ناشی از دوری و انتقالی (۴۸): نبود انگیزه تحصیلی و انصراف (۱۱:۱۰:۶): حس انزجار از سیستم آموزشی و مرخصی (۱۷): عدم احساس خوشبختی با توجه به شرایط ایران و انصراف (۶): داشتن روحیه محافظه‌کاری والدین و انتقال (۴۵): نبود انگیزه مالی برای فرهنگیان و انصراف از تحصیل (۲): عدم علاقه به رشته تحصیلی و انصراف و انتقالی (۴۹:۱۳:۱۵:۳۴:۳): دریافت حس مادری و شوق فرزندآوری و مرخصی (۲۳): احساس عذاب وجدان به دلیل دوری از فرزند و مرخصی (۳۶): احساس عذاب وجدان تحصیلی و مرخصی (۳۶): کمبود حس اعتمادبنفس تحصیلی و مرخصی و انصراف (۴۶:۴۹): حس سوگ در از دست دادن فرزند و انصراف (۶): فشار روانی ناشی از قبولی گروه‌های همسال در کنکور و انصراف (۱۵): مسئولیت‌پذیری و مراقبت از والدین بیمار و مرخصی و حذف (۲۰): تولد فرزند جدید و ایفای نقش پدری و حذف ترم (۴۴:۲۲): احساس فرسودگی تحصیلی و حذف و مرخصی (۱۷:۲۲): ایفای نقش برادری در مراقبت از بیماری صعب‌العلاج خواهر و مرخصی (۳۳): فشار عصبی ناشی از بیماری خواهر و مرخصی (۳۳): شوک ناشی از سوگ یکی از اعضای خانواده و مرخصی (۳۳): احساس نگرانی و اضطراب فردی و انتقال (۴۵): ابتلا سایر اعضای خانواده به کووید-۱۹ و مسئولیت‌پذیری فردی حذف و مرخصی (۳۷:۲۲:۳۶): فشار روانی ناشی از رفتارهای نامناسب اساتید و مرخصی (۱۷): تحت فشار روحی و ذهنی بودن از زندگی در ایران و حذف (۳۸): تداخل نقش و مسئولیت‌های مادری و بارکاری تحصیلی و مرخصی (۳۶:۲۳): ماهیت ارزش شغلی و محتوایی متفاوت بین دو رشته تحصیلی و انتقالی (۳۵): ناتوانی در تعادل بین کار و زندگی و مرخصی (۳۶): فشار ذهنی برای ارسال مقاله مجوز دفاع از رساله و مرخصی (۳۶): باردار بودن و حذف و مرخصی (۳۶:۲۳): نداشتن شخصیت مستقل در تصمیم‌گیری و اجبار به انتقال (۴۵): ترس از تنها شدن و انتقالی (۴۵): حس اتلاف وقت در ادامه تحصیل و انصراف (۴): افسردگی تحصیلی و انصراف (۴): تصمیم عجولانه و شتاب‌زده در انصراف (۸): شخصیت درون‌گرا و تصمیم به انصراف (۹): ترس از نبود شغل در آینده در انتخاب رشته و انصراف (۹): حساسیت در تربیت فرزند و مرخصی (۲۷): اضطراب از احساس عدم توانایی در به اتمام رساندن پایان‌نامه و مرخصی (۲۷): وابستگی به مادر</p>

	<p>و تحصیل در فومن و مرخصی (۳۹): نامناسب بودن شرایط روحی و مرخصی (۳۹): انزوا و خانه‌نشینی ناشی از وقوع کووید-۱۹ مرخصی و حذف (۴۰:۵۰): بی‌تجربگی در نگهداری از فرزند تازه متولد شده و حذف (۴۴): شوک روانی ناشی از بیماری سخت فرزند و حذف (۴۴):</p>
<p>ارزش‌ها و عواطف غیر فردی</p>	<p>تصمیم مشترک با همسر در پیش از ازدواج برای مهاجرت در انصراف (۱): بی‌ارزش بودن بار مدرک دانشگاهی در آموزش و پرورش و انصراف (۲): بی‌ارزش شدن تحصیل در میان فرهنگیان متقاضی و انصراف (۲): دیدن نشدن ارزش کار در ایران و انصراف و حذف و مرخصی (۱۱:۱۰:۳۸:۱۷): پایین بودن بار و ارزش مدرک مجازی و انصراف (۳): ارزش پایین و پذیرش اجتماعی شیوه آموزش مجازی در جامعه و انصراف (۶): از بین رفتن ارزش تحصیلات دانشگاهی در جامعه و انصراف و حذف (۲۲:۱۰): از بین رفتن ارزش و اعتبار علم در جامعه و انصراف (۷): تغییرات نسلی و ارزشمند نبودن برخی از ارزش‌ها برای نسل جدید و انصراف (۷): عدم رعایت ارزش‌ها و حقوق شهروندی در ایران و انصراف (۱): تفکرات و ارزش‌های سنتی در روش‌های تربیتی خانواده‌ها و انصراف (۹:۶): بسته بودن فضای فکری خانواده و انصراف (۶): تأثیر ارزش‌ها و سبک فرزندپروری وابسته محور والدین و انتقال (۴۵): ضعف جسمانی در عوارض ناشی از بیماری و اجبار به حذف و مرخصی (۴۱:۲۰:۳۷:۳۸):</p>
<p>محیط علمی (دانشگاهی)</p>	<p>تفاوت نسلی بین دانشجویان در کلاس‌های مجازی و انصراف (۴): نبود فرهنگ رقابت علمی در کلاس درس و انصراف (۱۹:۳:۴): نبود جو و فضای علمی در کلاس‌های مجازی و انصراف (۳): رواج بی‌اخلاقی‌های علمی و انصراف (۷): فضای استرسی تحصیلی در دانشگاه و مرخصی (۴۶): تفاوت فرهنگی با دانشجویان در اتاق‌های خوابگاهی و انتقالی (۴۸): رفتارهای نامناسب هم اتاقی‌ها و انتقالی (۴۸): فرهنگ دانشگاهی نامناسب دانشگاه تهران و انصراف (۱۷): فرهنگ دانشگاهی فردگرایی و منفعت‌گرایی و انصراف و مرخصی (۳۱:۱۱): نبود روابط دوستانه بین دانشجویان و انصراف (۱۹): وجود فرهنگ زیرآب زنی در دانشگاه و انصراف (۱۹): نا مناسب بودن جو دانشگاه و انصراف و مرخصی (۱۹:۳۱): فضای سرخوردگی اعضای هیئت علمی و دانشجویان و انصراف و مرخصی (۳۱:۱۰:۲۶): چندفرهنگی بودن محیط خوابگاه و چالش‌های آن و مرخصی (۳۱):</p>
<p>محیط و شرایط شرایط اجتماعی و فرهنگی</p>	<p>ضعف فرهنگی در ایران در انصراف (۱): عدم انطباق برخی از مفاهیم و محورهای پژوهشی با وضعیت فرهنگی و اجتماعی در ایران و انصراف (۶): عدم پذیرش برخی از مفروضات علمی در جامعه ایران به دلیل عقاید دینی و انصراف (۶): آثرگذاری هنجارهای اجتماعی و فرهنگی در انتخاب رشته و انصراف و انتقالی (۲۹:۱۵:۳۵:۶): چشم و همچشمی‌های اجتماعی برای کسب مدارک بالاتر و انصراف (۷): تغییر ارزش‌ها در جامعه (تبدیل ارزش‌ها به ضد ارزش) و انصراف (۷): رواج مدرک‌گرایی در جامعه و انصراف (۷:۲۶:۱۰): ترجیح منافع فردی به جمعی در جامعه و انصراف (۷): از بین رفتن جایگاه معلم و فراگیر در جامعه و انصراف (۷): نگاه ابزاری به تحصیلات در جامعه و انصراف (۷): فضا اضطراب جامعه در زمان کووید-۱۹ و حذف و مرخصی (۴۲): برچسپ دختر و ضعیف بودن و انتقال و انصراف (۴۵:۹): شلوغ بودن تهران و انتقالی (۲۸): احساس ناامنی در شهر تهران و انتقالی (۲۹): آلودگی هوای شهر تهران و انتقالی (۲۹): نبود آزادی‌های اجتماعی و مدنی در ایران و حذف و انصراف (۹:۳۸): اعتراضات مدنی و خیابانی در تهران و شرایط نامطلوب و انتقال و حذف (۴۵:۳۸): سیاست‌زدگی و درگیری سیاسی مردم در سطح جامعه و انصراف (۱۱): خودکم‌بینی فرهنگی و احساس برتر بودن دانش‌آموختگان کشورهای دیگر و انصراف (۱۳): جو مدرک‌گرایی در سازمان‌های دولتی و انصراف (۲۴): پایین بودن ارزش و اعتبار اجتماعی دوره شبانه در جامعه و انصراف (۲۶): کالایی شدن علم و دانش در جامعه و انصراف (۲۶): عدم رعایت ارزش استاد در جامعه و انصراف (۲۶): ارزشمند نبودن علم در جامعه ایران و انصراف (۲۶): شرایط روانی ناشی از تنش‌های سیاسی و اعتراضات و مرخصی و حذف (۳۱:۵۰):</p>
<p>اطلاعات و دانش</p>	<p>دانش قبلی از زندگی در خارج از کشور در انصراف (۱): دانش پیشین از تحصیل در دانشگاه قبلی و انصراف (۳): نداشتن دانش کافی از فرایندها در آموزش مجازی و انصراف (۳): عدم اطلاع و آگاهی کافی در مورد دوره‌های آموزش مجازی و انصراف (۷): شناخت کم و اطلاع ناکافی از رشته‌های تحصیلی و انصراف و انتقالی (۳۴:۲۸:۳۵): ناقص بودن اطلاعات از امکانات دانشگاه در هنگام ثبت نام و انتقالی (۲۸): عدم شناخت و اطلاعات از کافی وضعیت بازار کار و انصراف (۴۹): ضعف دانشی و انتخاب رشته تصادفی و انتقالی و انصراف (۴۸:۲۹:۴۹): عدم اطلاع و دانش کافی از شیوه آموزش مجازی در دانشگاه تهران و انصراف (۷):</p>
<p>اطلاعات و دانش غیر شخصی</p>	<p>تأثیر از دانش دوستان از طریق مشورت برای مهاجرت در انصراف (۱۱:۱۰): کمک گرفتن از دانش مشاور برای تصمیم به مهاجرت در انصراف و انتقال (۸:۲۹:۳۸:۱): دانش ناشی مشورت با سایر اعضای خانواده و انصراف (۲): پایین بودن سطح تحصیلات خانواده جهت مشاوره و انتقالی (۲۹): تحت تأثیر تجربه اطرافیان قرار گرفتن والدین و اثر آن بر انتقال (۴۵): دانش و اطلاع کم خانواده‌ها برای هدایت تحصیلی فرزندان و انصراف (۵): کمک از تجربه دوستان برای حذف ترم و انتقالی (۱۶:۳۴): مشورت و استفاده از دانش و تجارب اساتید و انتقالی و انصراف (۱۳:۳۴:۴): دانش و تجربه دوستان پدر جهت انصراف برای مهاجرت (۱۳):</p>

بر اساس جدول بالا و مطابق با مدل مفهومی پژوهش در بخش کیفی، تصمیمات تحصیلی در قالب فرایندهای شناختی تصمیم‌گیری شناختی تحلیل و دسته‌بندی شدند. در جدول بعدی، سایر مؤلفه‌های مدل مفهومی کیفی تصمیم‌گیری شناختی ارائه شده است. روی هم رفته، ۵ مقوله اصلی، ۱۰ مقوله فرعی و ۲۳۸ مفهوم کلیدی به دست آمد.

جدول ۲: یافته‌های کیفی سایر ابعاد مدل مفهومی کیفی در تصمیم‌گیری شناختی

مفاهیم کلیدی	مقوله‌های قرعی	مقوله‌های اصلی
<p>بسته بودن جو و فضا سیاسی و خطر برخورد قهری و انصراف (۶): پذیرش ریسک و تصمیم به انصراف (۱۵): بالا بودن هزینه فرصت رشته تحصیلی و انصراف (۱۵:۱۹): ریسک نکردن و در اولویت بودن سلامتی خانواده و حذف ترم و مرخصی (۲۲:۴۱): ریسک تصمیم به مرخصی با توجه به تعدد پیش نیازها و انصراف (۸): عدم ریسک برای مهاجرت و ثبت برای دکتری ایران و انصراف (۱۳): عدم پذیرش ریسک اطلاع به والدین برای تصمیم انصراف برای مهاجرت بخاطر مخالفت و درخواست از شخص واسطه (۱۳): روشن نبودن تحلیل هزینه و فایده تحصیلات در ایران با توجه به وضعیت بازار کار و انصراف (۲۶)</p>	خطر پذیری	خطر و عدم اطمینان
<p>وجود مشکلات مالی و احتمال عدم پرداخت شهریه و انصراف (۲): نبود زمان کافی به دلیل مشغله‌های کاری و ابهام تکمیل پایان‌نامه و انصراف (۲): درگیری ذهنی ناشی از ابهام وضعیت سربازی و آینده و انصراف (۱۳): نداشتن شغل و منبع مالی و ابهام برای پرداخت شهریه و حذف (۲۰): پایین بودن میزان وام دانشجویی و ابهام در پرداخت شهریه و حذف ترم (۴۳): عدم برخورداری از پشتوانه مالی قوی خانوادگی و ابهام در پرداخت کامل شهریه دوره و انصراف (۲:۱:۶):</p>	ابهام در شرایط	
<p>کیفیت پایین آموزش مجازی و انصراف (۱۳:۳): پایین بودن تعاملات علمی در آموزش مجازی و انصراف (۳): سطح علمی پایین دانشجویان مجازی و انصراف (۳): پایین بودن امکانات دانشگاه و انصراف و حذف (۳:۳۸): نبود پویایی علمی در آموزش مجازی و انصراف (۳): نبود امکانات خوابگاهی برای دانشجویان دوره مجازی و انصراف و انتقالی (۶:۲۸): نبود امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی و انصراف و مرخصی (۶:۳۶): بالا بودن بار کاری دانشجویان و انصراف و مرخصی (۷:۴۹:۴۶): متفاوت بودن کیفیت آموزش مجازی نسبت به روزانه و شبانه و انصراف (۱۳): تعطیل شدن امکان عمومی مطالعه به دلیل وقوع کووید-۱۹ و عادت مطالعه در کتابخانه و مرخصی (۱۶): کاهش ارتباطات با اساتید در زمان کووید-۱۹ و حذف و مرخصی (۳۱:۲۲): نامناسب بودن برنامه‌ها و زمان‌های گروه آموزشی و حذف (۲۲): نا اطمینان بودن فضای خوابگاه در زمان کووید-۱۹ و حذف (۲۲): تاخیر در فرایندهای اداری دانشگاه و حذف (۲۲): عدم تخصیص کمک هزینه کافی از سمت دانشگاه برای انجام رساله‌ها و مرخصی (۲۳): عدم همکاری مسئولین خوابگاه و انتقالی (۲۸): نامناسب بودن قوانین دانشگاه در ارائه تسهیلات خوابگاهی و انتقالی (۲۸): ناهماهنگی بین دانشگاه مبدأ و مقصد و انتقالی (۲۸): عدم وجود نظارت بر عملکرد کارکنان و انتقالی (۲۸): برخورد سلیقه‌ای کارکنان دانشگاه و انتقالی (۲۸): متمرکز بودن ساختار اداری دانشگاه و انتقالی (۲۸): نبود آزاد بیان و بسته بودن فضای دانشگاه و انتقالی (۲۹): سخت‌گیری علمی اساتید دانشگاه و انتقالی (۲۹): محتوای آموزشی قدیمی و انصراف و انتقالی (۳۵:۳۰): محتوای آموزشی غیر کاربردی و انصراف (۱۱:۲۴:۲۶:۴۹:۳۰): عدم مسئولیت‌پذیری برخی از اساتید و انصراف (۳۰): ارزش قائل نشدن برای وقت دانشجویان و انصراف (۳۰): پایین بودن سواد علمی برخی از اساتید و انصراف (۳۰): روش‌های تدریس قدیمی و انصراف (۳۰:۱۹): عدم اجرای مناسب سیاست‌ها و برنامه‌های دانشگاه در دوره مشترک بین‌المللی و انصراف (۳۲): ضعف برنامه‌ریزی در دانشگاه در فعالیت‌های بین‌المللی و انصراف (۳۲): مدیریت نامناسب دانشگاه و انصراف (۳۲): ضعف در پاسخگویی در دانشگاه و انصراف (۳۲): عدم پیگیری مشکلات اداری دانشجویان و انصراف (۳۲): بی‌انگیزگی اساتید در رشته اول و انتقالی (۳۵): نبود امکانات مناسب ویژه دانشجویان باردار در دانشگاه و مرخصی (۳۶): نا مناسب بودن قوانین در احتساب سنوات و مرخصی (۳۶): نبود حمایت از دانشجویان مستعد و پر تلاش و حذف (۳۸): مشکلات اداری در دانشگاه برای ثبت و بررسی مرخصی و حذف ترم (۴۱): ناهماهنگی بین بخش‌های مختلف دانشگاه در بررسی حذف و مرخصی (۴۱): مناسب نبودن قوانین دانشگاه در حذف و مرخصی (۴۱:۳۱): مبهم بودن دستورالعمل‌های حذف ترم (۴۱): عدم دسترسی به منابع کتابخانه‌ای در زمان کووید-۱۹ حذف و مرخصی (۴۲): نامناسب بودن قوانین تحصیلات تکمیلی دانشگاه و حذف (۴۲): ضوابط حاکم بر گروه آموزشی و طولانی شدن فرایند رساله‌ها حذف و مرخصی (۴۲): پایین بودن امکانات خوابگاه و انتقالی (۲۹): عدم اسکان در خوابگاه‌ها در زمان کووید-۱۹ و مرخصی و حذف (۳۷:۳۸): پایین بودن سطح بهداشت خوابگاه و حذف (۳۸): برخورد نامناسب مدیر گروه آموزشی و انصراف (۵): نامناسب تکالیف و پروژه‌های دانشجویی و انصراف (۵): پویا نبودن فضای آموزشی دانشگاه و انصراف (۵): به روز نبودن اساتید و انصراف (۵): نیازمحور نبودن تکالیف و پروژه‌های دانشجویی و انصراف (۵): نامناسب بودن قوانین دانشگاه برای دفاع رساله و مرخصی (۱۷): عدم انعطاف قوانین دانشگاه و مرخصی (۵): همکاری ضعیف استاد راهنما در انجام رساله و مرخصی و حذف (۲۳:۴۳): پایین بودن رنکینگ جهانی دانشگاه تهران و انصراف (۳۰): انتظارات بالای اساتید و انتقالی (۳۵): نبود انجام وجود شرایط برای انجام پژوهش میدانی در دانشگاه برای پایان‌نامه و مرخصی (۳۷): عدم حمایت دانشگاه از دانشجویان در زمان کووید-۱۹ و حذف (۳۸): عدم همکاری دانشگاه در دسترسی به داده‌ها برای انجام رساله و زمان‌بر شدن و حذف (۴۲): دشواری دسترسی به بخش‌های مختلف دانشگاه جهت انجام رساله در زمان کرونا و حذف و مرخصی (۳۱:۴۲): پایین بودن طول دوره تحصیل برای مقطع دکتری و حذف (۴۳): عدم همکاری با استاد راهنمای مد نظر و مرخصی (۳۳): تخصیص نامناسب دروس و اساتید غیرمتخصص و انصراف (۴): تکبر و غرور اساتید و انصراف (۴): قوانین نامناسب در اعطای تسهیلات خوابگاهی و انصراف (۴): پایین بودن سطح تعاملی کلاس‌های درس و انصراف (۴): سیستم نامناسب پذیرش دانشجو با مصاحبه دانشگاه و انصراف (۴): اطلاع‌رسانی نامناسب دانشگاه و انصراف (۴): تقاضا محور نبودن آموزش‌های دانشگاه و انصراف (۴): پایین بودن حقوق اعضای هیئت علمی و انصراف (۱۱): در اولویت نبودن دانشجو در دانشگاه و انصراف (۱۱): رفتار نامناسب برخی از اساتید و انصراف (۱۳): نامناسب بودن شیوه برنامه‌ریزی آموزشی دانشکده و انصراف (۱۹): استفاده کمتر اساتید از فناوری‌ها و انصراف (۱۹): پاسخگویی نامناسب معاونت آموزشی و انصراف و مرخصی (۱۹:۳۹): بالا بودن میانگین سنی اساتید و انصراف (۱۹): نبود رقابت سازنده بین اعضای هیئت علمی و انصراف (۱۹): پایین بودن ارتباطات بین‌المللی دانشگاه با سایر دانشگاه‌های جهان و انصراف (۱۹): عدم</p>	سطح دانشگاه	تهادها و دولت‌ها

<p>استقلال کافی دانشگاه در آیین‌نامه‌ها و مرخصی (۳۱): زنده بودن فرایندهای گروه آموزشی و مرخصی (۳۱): رفتار نامناسب مدیر گروه آموزشی و مرخصی (۳۹): ارزیابی ناعادلانه برخی از اساتید و مرخصی (۳۹): ناهمخوانی سیاست‌ها با قوانین و حذف (۴۴): در اولویت بودن شغل به جای تحصیل و تمایل به حذف (۴۴):</p>		
<p>عدم برخورداری از استقلال علمی رشته‌های تحصیلی در ایران و انصراف (۶): چالش بومی‌سازی علوم انسانی در ایران و انصراف (۶): تعارض بین سیاست‌های وزارت بهداشت و وزارت علوم در رشته روانشناسی و انصراف (۶): سیاست‌گذاری نامناسب در آموزش عالی و انصراف (۶): افزایش سبب جمعیتی دانشجویان و انصراف (۶): گسترش دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و انصراف (۶): نامناسب بودن شیوه پذیرش دانشجو و انصراف (۶): عدم تناسب بین ظرفیت عرضه و تقاضا در پذیرش دانشجو و انصراف (۶): بیکاری انبوه دانش‌آموختگان و انصراف و انتقالی (۱۰:۶): عدم وجود تسهیلاتی همچون بیمه بیکاری برای دانش‌آموختگان و انصراف (۷): عدم پرداخت حقوق به دانشجویان دکتری در ایران و انصراف و مرخصی (۳۱:۱۷:۱۰۰): افت کیفیت آموزش عالی و انصراف (۱۳:۳۰): مشکلات قانونی آموزش عالی در تحصیل همزمان و انصراف (۳۲): نبود استقلال دانشگاهی در ایران و حذف و انصراف (۳۸:۶): عدم وجود تنوع در شیوه ارائه وام دانشجویی و حذف ترم (۴۳): بها ندادن به علوم انسانی در ایران و انصراف (۵): مقاله محوری سیستم آموزش عالی ایران و اجبار به مقاله برای دفاع و مرخصی و انصراف (۱۳:۱۱:۴:۱۷): نامناسب بودن قوانین آموزش عالی و مرخصی (۱۷): قدیمی بودن الگوهای آموزشی در ایران و انصراف (۶): تغییر اجباری رویکردهای دانشگاه‌ها در زمان کووید-۱۹ و حذف و مرخصی (۴۲:۳۷): عدم اعتبار کافی (و پرداختن به رشته تحصیلی) در آموزش عالی و انصراف (۴): نا هماهنگی در ارائه رشته تحصیلی در چند دانشکده‌های مختلف دانشگاه‌ها و انصراف (۴): هدفمند نبودن برنامه‌های توسعه رشته‌های تحصیلی (۴): عدم تناسب بین سیاست‌های عرضه و تقاضا آموزش عالی و انصراف (۴): به روز نبودن رشته‌های تحصیلی و انصراف (۴): ضعف در نظام انگیزشی و ارتقاء اساتید و انصراف (۱۹): عدم اجرای مناسب سیستم آموزش عالی شهریه‌ای در ایران و انصراف (۲۶): پویا و محرک نبودن فضای دانشگاه‌ها در ایران و انصراف (۲۶): تضعیف کارکردهای دانشگاهی در آموزش عالی ایران و انصراف (۲۶): سیاست‌گذاری نامناسب پژوهشی و عدم توجه به خروجی پژوهشی دانشگاه‌ها و انصراف (۲۶): نامناسب بودن قوانین آموزش عالی و عدم تناسب آن با ماهیت رشته‌ها و مرخصی (۳۱): وجود قلدری آکادمیک در نظام آموزش عالی و مرخصی (۳۱):</p>	<p>سطح آموزش عالی</p>	
<p>نامناسب بودن سیاست‌های آموزش و پرورش برای ادامه تحصیل و انصراف (۹:۲): نامناسب بودن سیاست‌های آموزش و پرورش برای اعمال مدارک تحصیلی و انصراف (۹:۲): عدم تسهیلات آموزش و پرورش برای ادامه تحصیل فرهنگیان و انصراف (۲): عدم وجود تفاوت بین مدرک تحصیلی در ارتقاء و تخصیص دروس در آموزش و پرورش و انصراف (۲): مشوق نبودن سیاست‌های آموزش و پرورش برای ادامه تحصیل و انصراف (۲): نامناسب بودن وضعیت معیشت و دو شغله بودن فرهنگیان و انصراف (۲): بی‌توجهی به افت کیفیت آموزش در مدارس به دلیل سیاست‌های نامناسب و انصراف (۲): عدم توجه به تخصص‌ها در آموزش پرورش و انصراف (۲): ضعف در سیستم استعدادیابی تحصیلی و انصراف (۵:۷:۸): عدم اعمال مدرک بالاتر برای فرهنگیان و انصراف (۷): تحصیل همزمان در دوره دکتری خارج از کشور و مشکل قانونی و انصراف (۳۲):</p>	<p>سطح آموزش و پرورش</p>	
<p>ناسامانی اوضاع و رکود اقتصادی ایران در انصراف و حذف (۱۰:۱:۱۱:۱۱:۳۸:۹:۵۰): عدم برخورد مناسب در سازمان‌های ایرانی در انصراف (۱): عدم هماهنگی بین سیاست‌های آموزش و پرورش و آموزش عالی و انصراف (۲): بالا بودن هزینه اسکان در تهران و انصراف (۶): نبود پاسخگویی در سیستم‌های اداری و انصراف (۶): پایین بودن سطح درآمدها و انصراف و حذف (۱۰:۳۸:۱۱:۷:۶): نبود شایسته‌سالاری در ایران و حذف و انصراف (۴:۳۸:۹): وجود رانت و پارتی بازی در سازمان‌های ایرانی و حذف (۳۸): پایین بودن میزان حمایت دولت از دانشجویان شهریه‌پرداز و حذف ترم (۴۳): هزینه بالای زندگی و انصراف (۱۰:۶:۲۸): هزینه بالای حمل و نقل و انصراف (۶): بسته بودن فضا و جو سیاسی جامعه و انصراف (۱۳): نداشتن امنیت شغلی در ایران و حذف (۳۸): پایین بودن کیفیت زندگی در ایران و انصراف (۱۱): مسائل و چالش‌های سیاسی در ایران و انصراف (۱۱): مهاجرت گسترده سرمایه انسانی کشور و انصراف (۱۱): سیاست‌های جذب نامناسب سازمان‌های دولتی و انصراف (۲۴): ارجحیت تعهد به تخصص در سیستم استخدامی کشور و حذف (۵۰):</p>	<p>سطح دولت</p>	
<p>گریز از سربازی و اجبار به انتخاب رشته و انصراف (۱۳:۱۱:۱۰:۳:۱۹): دست و پا گیر بودن قوانین سربازی و انصراف (۳): به تعویق انداختن خدمت سربازی و انصراف (۱۰): نامناسب بودن سیاست‌های خدمت سربازی و انصراف (۱۰): کمبود بودن مدت زمانی یکساله پس از فارغ‌التحصیلی در سربازی و انصراف (۱۳): نامناسب بودن قوانین مربوط به سربازی در انصراف (۱):</p>	<p>سطح نظام وظیفه</p>	
<p>سرزنش اطرافیان و انتقال (۴۵): سرزنش هم دانشگاهی‌ها و انتقال (۴۵): احساس پشیمانی از تصمیم به ادامه تحصیل در دکتری و مرخصی (۲۳): احساس بیگانگی با پدر و مادر و انتقال (۴۵): احساس سرخوردگی از انتقال تحصیل (۴۵): داشتن خشم درونی نسبت به والدین و انتقال (۴۵): حسرت ذهنی از عدم تحصیل در رشته مورد علاقه در آینده و انصراف (۱۵): پشیمانی ذهنی از تصمیم به انتقال (۲۸): پشیمانی از دست دادن برند دانشگاه و نقش آن در مهاجرت و انتقالی (۲۸): کمک به برقراری تعادل بین کار و زندگی و مرخصی و انصراف (۳۶:۱۱:۳۱:۴۰): فراهم شدن فرصت برای جبران عقب ماندگی‌های تحصیلی و حذف و مرخصی (۳۶:۴۱): احساس ضعف دانشی نسبت به سایر دانشجویان و مرخصی به عنوان فرصتی برای مطالعه بیشتر (۴۶): افت معدل در ترم قبلی و جبران معدل و مرخصی (۲۱): مدیریت بهینه‌تر زمان تحصیلی و حذف و مرخصی (۲۳:۱۶:۲۲:۳۳): رفع مشکلات خانوادگی و مرخصی (۲۱): پیچیدگی و دشواری موضوع رساله برای انجام در زمان کووید-۱۹ و فرصتی برای تأمل بیشتر با مرخصی (۱۶): حذف ترم و مرخصی در کمک به کاهش سنوات تحصیلی (۲۰:۴۲:۳۱:۴۴): حذف ترم و کمک به تعویق</p>	<p>پیامدها و نتایج فردی</p>	<p>پیامدها و نتایج</p>

<p>انداختن آزمون جامع (۲۲): حذف ترم برای ایجاد فرصت برای دریافت مدرک زبان پیش نیاز آزمون جامع (۲۲): مرخصی به عنوان فرصتی برای تغییر موضوع رساله (۲۳): شناخت بیشتر علایق تحصیلی پس از انتقالی (۳۵): علاقه‌مندی به مباحث رشته تحصیلی جدید پس از انتقالی (۳۵): مرخصی در کمک به پرکردن شکاف دانشی وقفه تحصیلی بین لیسانس و ارشد (۴۶): سازگاری بیشتر رشته دوم با تمایلات فردی و انتقالی (۳۵): دریافت دکتری از دانشگاه معتبر انگلستان و انصراف (۱): تجربه شرایط اقتصادی بهتر در خارج از کشور (۱): عدم تحقق کامل چشم‌انداز زندگی در انگلستان و تصمیم به بازگشت به ایران (۱): افزایش اعتمادبنفس علمی و انصراف (۲): ارتقاء جایگاه شغلی در میان سایر همکاران (۲): حسرت و پشیمانی از تصمیم به انصراف (۲:۸:۹): فراهم آمدن فرصت‌های شغلی بیشتر (۲): کمک به مشمول نبودن و عدم غیبت در سربازی (۳): مطلوبیت برای فهمیدن عدم علاقه به رشته تحصیلی انصرافی (۳): رسیدن به رشته مورد علاقه و انصراف و انتقالی (۳:۳۴): توقع تحصیلی بالا و عدم برآوردن نشدن انتظارات در آموزش مجازی و انصراف (۱۳:۳): تجربه فضای روابط غیرمحترمانه و غیرحرفه‌ای برخی از اساتید و انصراف (۵): پشیمانی از انتخاب دانشگاه تهران و انتخاب دانشگاه دیگر و انصراف (۵): از بین رفتن علایق تحصیلی و انصراف (۵): حسرت از عدم ادامه رشته مورد علاقه و انصراف (۵): وجدان آسوده جهت پابندی به انجام کامل وظایف شغلی و انصراف (۷): رضایت از تصمیم به دلیل عدم علاقه به رشته تحصیلی (۱۵): یافتن شغل بهتر و انصراف (۱۵): دلتنگی برای فضای دانشگاه و خوابگاه و انصراف (۱۵): احساس موفقیت بیشتر و انصراف (۱۵): بهبود تدریجی بیماری و مرخصی و حذف (۱۶:۴۱): تدوین مقاله مجوز دفاع و مرخصی (۱۶:۳۶:۳۱): کمک به تصویب پروپوزال رساله و مرخصی و حذف (۴۰:۲۰:۱۷): کاهش فشار و استرس تحصیلی و حذف (۲۰): جلوگیری از پرداخت شهریه و حفظ منابع مالی و حذف (۲۰): کاهش اضطراب ابتلا به کووید-۱۹ و حذف ترم (۲۲): کاهش فشار کاری و حذف (۲۲): انتخاب موضوع بهتر برای رساله و مرخصی (۲۳): تحصیل در دانشگاه مورد علاقه و انصراف (۲۵): بودن در کنار خانواده و احساس آرامش و انتقالی (۲۹): تجربه ناخوشایند از زندگی در تهران و انتقالی (۲۹): یادگیری از سبک‌های تدریس متفاوت اعضای هیئت علمی و انصراف (۲۹): کسب لذت درآمدزایی از شغل و انتقالی (۲۹): کسب درآمد بیشتر برای مهاجرت و انصراف (۳۰): دستیابی به فرصت‌های پژوهشی بهتر در انگلستان و انصراف (۳۰): دلزدگی تحصیلی بیشتر و انصراف (۳۲): کنار آمدن با سوگ ناشی از دست دادن و مرخصی و حذف (۳۳:۴۲): تجربه همکاری جدید با استاد برجسته در پایان‌نامه و مرخصی (۳۳): کاهش احساس عذاب وجدان دوری از فرزند و مرخصی (۳۶): کاهش استرس ترس از ابتلا به کووید-۱۹ و مرخصی و حذف (۳۶:۴۲): فرصتی برای تأمل بیشتر در مورد موضوع رساله و حذف (۴۲): احساس دوری و جدایی عاطفی از والدین و انتقالی (۴۵): تجربه ناخوشایند از فضای دانشگاهی جدید پس از انتقالی و انصراف (۴۵:۹): از بین رفتن علایق و امیدهای شغلی و انتقالی (۴۵): سرخوردگی و تصمیم به مهاجرت و انتقالی (۴۵): ارتقاء سطح دانشی در رشته تخصصی و مرخصی (۴۶): برآورده نشدن انتظارات تحصیلی در استرالیا و انصراف (۱۳): افزایش سطح رضایت تحصیلی و مرخصی (۴۶): ارتقاء مهارت‌های تکنولوژیکی و مرخصی (۴۶): رضایت از تصمیم پس از بازگشت به دانشگاه و مرخصی (۴۶): ایجاد حس رقابت با سایر همکلاسی‌ها و مرخصی (۴۶): احساس دلتنگی برای دوستان و انتقالی (۴۷): قبولی در دانشگاه تهران و افزایش اعتمادبنفس برای پذیرش در رشته پزشکی با آزمون مجدد و انصراف (۸): عدم علاقه به شغلی و انصراف (۹): مشکلات روحی و افسردگی پس از انصراف (۹): دریافت احترام بیشتر در دانشگاه کشور دیگر و انصراف (۱۱): نگاه تجاری به دانشجویان بین‌المللی در کشورهای دیگر و انصراف (۱۳): دریافت احساس تجاری شدن علم و انصراف (۱۳): تجربه ناخوشایند از تحصیل در استرالیا و انصراف (۱۳): احساس تبعیض درآمدی در استرالیا و انصراف (۱۳): تبدیل شدن علم به دستاویزی برای زندگی در کشور دیگر و انصراف (۱۳): عدم وجود تفاوت معنی‌داری میان تحصیل در ایران و استرالیا (۱۳): آزادی زمانی بیشتر تحصیل دکتری در ایران نسبت به استرالیا و انصراف (۱۳): بالا بودن فشار محیط کاری در استرالیا نسبت به ایران و انصراف (۱۳): بالا بودن استرس شغلی در استرالیا نسبت به ایران و انصراف (۱۳): پایین بودن حقوق دانشگاهیان در استرالیا نسبت به دیگر مشاغل و انصراف (۱۳): رسیدن به کیفیت آموزش بالاتر در دانشگاه دیگر و انصراف (۱۹): شرایط تحصیلی بهتر در دانشگاه جدید و انصراف (۱۹): به فعلیت رساندن توانایی فرد و قبولی در دوره روزانه و انصراف (۲۶): هم‌دوره شدن و عدم ارتباط با دانشجویان کم‌سن‌تر پس از بازگشت از مرخصی (۲۷): احساس پشیمانی از ادامه تحصیل و مرخصی (۲۷): احساس اتلاف وقت و انرژی و مرخصی (۲۷): برآوردن نشدن انتظارات علمی و مرخصی (۳۱): پشیمانی از تحصیل در دانشگاه تهران و مرخصی (۳۹): احساس انزجار از سیستم آموزش عالی ایران و مرخصی (۳۹): افسردگی پس از تحصیل در دانشگاه تهران و مرخصی (۳۱): عدم حمایت دانشگاه از شرایط ویژه و حذف (۴۴):</p>	
<p>احساس عذاب وجدان والدین و انتقال (۴۵): حمایت خانواده بعد از تصمیم به انتقالی (۳۵): توجه بیشتر به خانواده در محل زندگی و انصراف (۲): پشیمانی خانواده از اجبار به انتخاب رشته و انصراف (۵): افزایش رضایت دانش‌آموزان مدرسه و انصراف (۷): رضایت خانواده به دلیل تحصیل در رشته مورد تایید و انصراف (۱۵): سرزنش دوستان برای انصراف و انتقالی (۴۵:۱۵): کمک در مراحل درمان والدین و حذف (۲۰): حفظ سلامتی خانواده و حذف ترم (۲۲): رسیدگی بیشتر به فرزند تازه متولد شده حذف و مرخصی (۲۳:۲۲:۳۶:۴۰): کمک بیشتر به همسر در دوران بارداری و حذف (۲۲:۴۴): مدیریت بهتر محل اشتغال و حذف (۲۲): بودن در کنار مادر به عنوان سرپرست و نبود حس عذاب وجدان و انتقالی (۲۵): تایید و تشکر خانواده از تصمیم به مرخصی در برهه زمانی خاص (۳۳): رسیدگی بیشتر به خانواده و مرخصی (۲۷:۳۶): خوشحالی سایر اعضای خانواده از انتقالی (۴۵): عدم برعهده گرفتن مسئولیت تصمیم توسط والدین و انتقالی (۴۵): حمایت پرنتر از تصمیمات جدید و انتقالی (۴۵): دریافت تحسین دیگران در کلاس درس و مرخصی (۴۶): پشیمانی خانواده از اصرار برای انصراف (۹): تمایل همسر به بازگشت به ایران و انصراف (۱۱): ارتقاء سطح و کیفیت زندگی در کشور اروپایی و انصراف (۱۱): بهبود اوضاع اقتصادی و پس‌انداز و انصراف (۱۱): حمایت</p>	<p>پیامدها و نتایج غیر فردی</p>

	<p>خانواده همسر از تصمیم به انصراف مرخصی (۲۷:۱۱): رضایت بسیار بالا از تصمیم به انصراف و مهاجرت (۱۱): رضایت خانواده از انصراف و مهاجرت (۱۳): اعتبار بیشتر در میان آشنایان و فامیل جهت مهاجرت و انصراف (۱۳): سرزنش همکاران در سازمان و انصراف (۲۴): ترجیح به تحصیل در یک دانشگاه دیگر و مرخصی (۳۹): دریافت قرض و وام و بدهکاری و مرخصی (۳۹): رسیدن به بی‌انگیزگی تحصیلی و مرخصی (۳۹): عدم حمایت دانشگاه از دانشجویان دارای شرایط ویژه مثل بارداری و مرخصی (۴۰):</p>
<p>فرصت‌های فردی</p> <p>فرصت‌ها</p>	<p>جذاب بودن تحصیل در خارج از کشور و تصور فرصت فردی بیشتر و انصراف (۱۰): داشتن آینده بهتر در رشته دیگر و انصراف (۱۵): داشتن موفقیت بیشتر در رشته دیگر و انصراف (۱۵): فرصت تحصیلی و شغلی بهتر در صورت انصراف (۳۰): افزایش بازدهی و راندمان علمی در کنار خانواده و انتقالی (۴۸): رشد علمی بیشتر در تصمیم به مهاجرت در انصراف (۲): افزایش اعتماد بنفس از تحصیل در دانشگاه تهران و انصراف (۲): تحصیل در دانشگاه تهران به دلیل پرستیژ علمی و انصراف (۲): احساس رضایت از تحصیل در دانشگاه تهران و انصراف (۲): تحصیل در دانشگاه تهران و افزایش فرصت اشتغال و انصراف (۲): منافع تحصیل در شهر تهران و انصراف (۳): تحصیل در دانشگاه تهران و کسب وجه اجتماعی بالاتر و انصراف (۲): استفاده از محیط علمی غنی دانشگاه تهران و انصراف (۲): فراهم بودن فرصت‌های شغلی بهتر در سایر کشورها پس از تحصیل در دانشگاه و انصراف (۱۰): فراهم آمدن فرصت برای تحصیلی بهتر در انگلستان و انصراف (۳۰:۱): فراهم شدن فرصت زندگی بهتر در انگلستان و انصراف (۱): فراهم شدن رشد بیشتر در رشته تخصصی در انگلستان و انصراف (۱): ارتقاء سطح علمی و انصراف (۲): ارتقاء جایگاه در طرح رتبه‌بندی معلمان (۲): تجربه آموزش مجازی و انصراف (۳): امکان آزمون مجدد و رفع مشکل سربازی (۳:۳): جذب فرصت‌های شغلی بهتر با مدرک دانشگاه تهران (۳): تکمیل دانش در حوزه آموزش و یادگیری جهت کمک به شغل معلمی و انصراف (۵): نامناسب بودن فضای دانشگاه دروه لیسانس و تجربه فضا جدید دانشگاهی (۳:۵): تحصیل در رشته تحصیلی مورد علاقه و انصراف (۶): استفاده از برند دانشگاه برای مهاجرت و انصراف (۶:۳۰:۲۵): افزایش پرستیژ اجتماعی و انصراف (۷): ارتقاء جایگاه در میان اعضای خانواده و انصراف (۷): به تعویق انداختن سربازی برای مهاجرت و انصراف (۱۱:۳۰:۱۰): رسیدن به گروه همسالان از نظر مالی از طریق مهاجرت و انصراف (۱۰): رسیدن به درآمد بالاتر در کشورهای دیگر و انصراف (۱۰): تحصیلات در کشور دیگر و افزایش احتمال جذب و انصراف (۱۰): به تعویق انداختن سربازی و قبولی در رشته مورد علاقه و انصراف (۱۳): علاقمندی به مباحث و متنوع بودن مباحث و انصراف (۱۵): کاهش فشار روانی از سمت خانواده و انصراف (۱۵): تحصیل در تاپ‌ترین رشته علوم انسانی و انصراف (۱۵): فرصت جستجوی بیشتر برای موضوع رساله و مرخصی (۲۳): فراهم شدن فرصتی برای شناخت بهتر علایق پژوهش و مرخصی (۲۳): دریافت مدرک با ارزش بالاتر و انصراف (۲۸): استفاده از اساتید با توانمندی علمی بالاتر و انصراف (۲۸): تجربه زندگی در تهران و انصراف (۲۸): فراهم بودن فرصت برای کسب دو دکتری و انصراف (۳۲): فرصت‌های شغلی بهتر با دو مدرک دکتری (۳۲): کاهش فشار جسمی در دوران بارداری و مرخصی (۳۶): ایجاد شرایط روحی مطلوب و قرارگیری در موقعیت تحصیلی به دلیل فاصله از دانشگاه در دوران کووید-۱۹ (۳۷): حس امنیت بیشتر در شهر زادگاه و انتقالی (۲۹:۴۵): مرخصی به‌منابه فرصتی برای رشد علمی (۴۶): افزایش اعتمادبنفس تحصیلی و مرخصی (۴۶): ارضاء روحیه کنجکاوی و علایق تحصیلی و انصراف و مرخصی (۲۷:۴): استفاده از استعداد درخشان و رفتن مستقیم به دکتری و انصراف (۴): تحقق رویای فردی و تحصیل در دانشگاه تهران و انصراف (۴): علاقه به مباحث آموزشی و علوم تربیتی و انصراف (۸): معلم بودن و فرصتی برای توسعه شغلی و انصراف (۸): رسیدن به حس خودشکوفایی و انصراف (۹): تحقق اهداف و رویاهای شخصی و انصراف (۱۱:۲۴): افزایش اعتمادبنفس بخاطر بالابودن رتبه و جایگاه دانشگاه بین‌المللی و انصراف (۱۳): پرداختن به علایق شخصی در تحصیل و انصراف (۲۴): ارتقاء شغلی در سازمان و انصراف (۱۹): عدم افت تحصیلی و مرخصی (۳۹:۲۷): توجه بیشتر به فرزند و مرخصی (۲۷): کاهش فشار روانی ناشی از برخورد استاد راهنما و پایان‌نامه و مرخصی (۲۷): کسب لذت مادر شدن و مرخصی (۴۰):</p>
<p>فرصت‌های غیر فردی</p>	<p>شرایط زندگی بهتر در خارج از کشور پس از انصراف (۱): تشویق شدن همسر به ادامه تحصیل (۲): کاهش اضطراب خانواده در زمان کووید-۱۹ و حذف (۲۲): مراقبت از خانواده و دریافت حس بهتر و مرخصی (۲۳): تجربه زندگی خانوادگی در وین و انصراف (۳۲): دریافت حس حامی بودن از سمت خانواده در مشکلات و مرخصی (۳۳): فراهم شدن فرصتی برای تعادل بین کار و زندگی و رسیدگی بیشتر به زندگی و مرخصی (۳۶): بهبود شرایط اقتصادی ایران از طریق درآمد در کشور دیگر و انصراف (۱۱):</p>

بر اساس جدول بالا، ۴ مقوله اصلی، ۱۱ مقوله فرعی و ۳۶۲ مفهوم کلیدی به دست آمده است. در ادامه یافته‌های کیفی با استفاده از تکنیک آنتروپی شانون وزن‌دهی شده‌اند. با استفاده از تکنیک آنتروپی شانون می‌توان عوامل مؤثر بر تصمیمات تحصیلی را با توجه به وزن آنها ارزیابی کنیم. در نتیجه به ما کمک می‌کند تا درک بهتری از عوامل مؤثر بر تصمیمات تحصیلی داشته باشیم. دانشجویان و مدیران دانشگاه‌ها و سیاستگذاران می‌توانند با تمرکز بیشتر بر این عوامل کنش‌ها و تصمیمات بهینه‌تری داشته باشند.

جدول ۳: وزن‌دهی به مؤلفه‌های الگوی تصمیم‌گیری شناختی

مقدار (W)	خطای استاندارد (Dj)	مقدار (E)	مقدار نرمال شده	تصمیم‌گیری شناختی
۰/۱۱۳	۰/۹۶	۰/۰۴۰	۰/۰۵۵	افکار و ادراک
۰/۱۱۱	۰/۹۴	۰/۰۵۶	۰/۰۹۴	ترجیحات

ارزش‌ها و عواطف	۰/۱۶۶	۰/۰۷۵	۰/۹۲	۰/۱۰۸
محیط و شرایط	۰/۰۶۷	۰/۰۴۶	۰/۹۵	۰/۱۱۲
اطلاعات و دانش	۰/۰۳۶	۰/۰۳۰	۰/۹۷	۰/۱۱۴
خطر و عدم اطمینان	۰/۰۲۲	۰/۰۲۱	۰/۹۷	۰/۱۱۴
تهداها و دولت‌ها	۰/۲۵۶	۰/۰۸۸	۰/۹۱	۰/۱۰۷
پیامدها و نتایج	۰/۱۵۱	۰/۰۷۲	۰/۹۲	۰/۱۰۸
فرصت‌ها	۰/۱۴۹	۰/۰۷۲	۰/۹۲	۰/۱۰۸

تفسیر جدول فوق بر اساس وزن‌دهی مؤلفه‌های مختلف به شرح زیر است؛

مقوله اطلاعات و دانش و خطر و عدم اطمینان (وزن ۰/۱۱۴): این دو مؤلفه با وزن بالاترین نشانگر اهمیت در تصمیمات تحصیلی دانشجویان هستند. اطلاعات و دانش دانشجویان و درک آنها از شرایط و خطرهای محیطی نقش حیاتی در تصمیمات آنها ایفا می‌کنند. عدم اطمینان و خطر در موقعیت‌های مختلف ممکن است تصمیمات تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهند. در واقع، اطلاعات و دانش برای دانشجویان ابزارهایی را فراهم می‌کنند تا تصمیمات بهتری بگیرند، و خطر و عدم اطمینان نشان می‌دهد که تصمیم‌گیری ممکن است همواره محدود به شرایط معلوم نباشد و باید با آگاهی از مواجهه با ریسک‌ها مدیریت شود. مقوله افکار و ادراک و محیط و شرایط (وزن ۰/۱۱۳ و ۰/۱۱۲): این دو مؤلفه نیز با وزن‌های بسیار بالا در تصمیمات تحصیلی دانشجویان قرار دارند. افکار و ادراک شخصی و نگرش‌های فردی به موقعیت‌ها و محیط تحصیلی تأثیرگذار هستند. همچنین، شرایط محیطی و اجتماعی که دانشجو در آنها درس می‌خواند نیز نقش مهمی در تصمیمات تحصیلی ایفا می‌کند. افکار و ادراک دانشجو به همراه محیط و شرایط اجتماعی و فرهنگی او، تصمیمات تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این عوامل به دانشجویان امکان می‌دهند تا تصمیمات آگاهانه‌تری بگیرند و به بهبود فرآیند تصمیم‌گیری کمک کنند. مؤلفه ترجیحات (وزن ۰/۱۱۱): این مؤلفه نشان می‌دهد که ترجیحات شخصی دانشجویان نیز در تصمیمات تحصیلی مهم هستند و اغلب در رتبه‌بندی تصمیمات جایگاهی مهم دارند. در واقع، ترجیحات شخصی نقش مهمی در تصمیم‌گیری دارند و تصمیمات دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. برای انجام تصمیمات آگاهانه و مطابق با اهداف و اولویت‌های شخصی، مهم است که دانشجویان به درک و مدیریت ترجیحات خود توجه کنند. مقوله ارزش‌ها و عواطف، پیامدها و نتایج، و فرصت‌ها (وزن ۰/۱۰۸): این سه مؤلفه با وزن‌های یکسان در جایگاه بعدی قرار دارند. ارزش‌ها و عواطف شخصی، نتایج و پیامدهای تصمیمات تحصیلی، و فرصت‌هایی که از تصمیمات به دست می‌آید همگی اهمیت دارند. ارزش‌ها نشان‌دهنده اولویت‌ها و اهمیت‌های شخصی دانشجویان هستند. عواطف و احساسات نیز نقش مهمی در تصمیمات ایفا می‌کنند. این مقوله‌ها بر اساس تجربیات زندگی، فرهنگ، و تربیت فرد شکل می‌گیرند. تجزیه و تحلیل پیامدها در تصمیم‌گیری، افراد ممکن است پیامدها و نتایج مختلف گزینه‌ها را تجزیه و تحلیل کنند. این پیامدها می‌توانند مثبت و منفی باشند و اثر مستقیمی بر رضایت و خوش‌بینی دانشجو داشته باشند. در شناسایی فرصت‌ها، تصمیم‌گیرندگان ممکن است به دنبال شناسایی فرصت‌های جدید باشند که با تصمیماتشان قابل دستیابی باشند. این فرصت‌ها می‌توانند شامل فرصت‌های شغلی، آموزشی، یا شخصی باشند. مؤلفه تهداها و دولت‌ها (وزن ۰/۱۰۷): این مؤلفه در رتبه‌بندی جایگاه پایانی دارد و نشانگر اهمیت کمتری در تصمیمات تحصیلی دانشجویان از دیدگاه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش است. در واقع، تأثیر نهادها و دولت‌ها بر تصمیمات را می‌بایست در لایه‌های مختلف، سیاست‌ها، قوانین و سازوکارهای اجرایی واکاوی کرد. بنابراین، تحلیل وزن‌دهی مقوله‌های مختلف نشان می‌دهد که در تصمیمات تحصیلی، دانش و اطلاعات به همراه خطر و عدم اطمینان دارای اهمیت بالایی هستند و افکار، ادراک، محیط و شرایط نیز نقش مهمی دارند. این تحلیل می‌تواند به فهم بهتری از تصمیمات تحصیلی و بهینه‌سازی آنها کمک کند.

بحث و نتیجه‌گیری

به طور کلی، فرآیند تصمیم‌گیری آسان نیست، این مشکلی است که هر روزه هر فردی که فعالیت‌های خود را انجام می‌دهد با آن مواجه است. این به دلیل جایگزین‌های زیادی برای تصمیم‌هایی است که بر اساس ملاحظات که برای تولید بهترین تصمیم‌ها انجام می‌دهیم، می‌گیریم.

در برخی موارد، انتخاب‌ها یا جایگزین‌های فراوان موجود، ما را در تصمیم‌گیری درباره مشکل سردرگم یا مشکل می‌سازد (فیرجیاوان^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). در مجموع ۹ مقوله فرعی، ۲۱ مقوله فرعی و ۶۰۰ مفهوم کلیدی بدست آمد. داده‌های کیفی بر اساس مدل مفهومی کیفی تصمیم‌گیری شناختی دسته‌بندی شدند. بر پایه این مدل مقوله‌های مدل حاوی؛ افکار و ادراک (افکاری شخصی و ادراکات)؛ ترجیحات (ترجیحات/تمایلات شخصی و ترجیحات/تمایلات غیر شخصی)؛ ارزش‌ها و عواطف (ارزش‌ها و عواطف فردی و ارزش‌ها و عواطف غیر فردی)؛ محیط و شرایط (محیط علمی (دانشگاهی) و شرایط اجتماعی و فرهنگی)؛ اطلاعات و دانش (دانش اطلاعاتی شخصی و دانش اطلاعاتی غیر شخصی)؛ خطر و عدم اطمینان (خطر پذیری و ابهام در شرایط)؛ تهدادها و دولت‌ها (سطح دانشگاه، سطح آموزش عالی، سطح آموزش و پرورش، سطح دولت و سطح نظام وظیفه)؛ پیامدها و نتایج (پیامدها و نتایج فردی، پیامدها و نتایج غیر فردی) و فرصت‌ها (فرصت‌های فردی و فرصت‌های غیر فردی) می‌باشد. بر اساس وزن‌دهی به مؤلفه‌ها، با اهمیت‌ترین‌ها مؤلفه‌های نیز اطلاعات و دانش و خطر و عدم اطمینان بود. در ادامه با ارائه نقل قول‌های از مصاحبه‌کنندگان و با به‌کارگیری ادبیات پژوهشی به تبیین هر یک از تصمیمات پرداخته می‌شود.

در تبیین داده‌های مربوط به تصمیم تحصیلی به انتقالی، در سطح مؤلفه افکار و ادراک، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۸): "دانشگاه علامه را هم انتخاب کرده بودم اما تصور مبنی بر این بود که به دانشگاه فردوسی در شهر خود بروم بهتر باشد". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۸): "یک ترم طول کشید تا من خانواده را راضی کنم آنها می‌گفتند تو باید هرچور شده بمانی و درست را ادامه دهی ولی من دلایلم را توضیح می‌دادم و قانع‌شان کردم" در سطح مؤلفه تمایلات و ترجیحات، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۸): "من خودم از لحاظ عاطفی خیلی وابسته بودم یعنی اینکه دوست داشتم کنار خانواده باشم چون به محبت‌شان احتیاج داشتم" نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲): "برای من علت انتقالیم پدر و مادرم بودند و همینطور فرزند اول خانواده هستم و یک برادر کوچکتر دارم که خیلی به من وابسته است". در سطح مؤلفه ارزش‌ها و عواطف، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۵): "پدرم به من گفت از تهران برگرد و اگر هم دوست داری بمان ولی عواقبش با خودت هست و خوب این جمله به دل من ترس انداخت که اگر اتفاقی بیوفتد چه کنم و یکی از دلایلی که من ترسیدم و برگشتم بود" در پژوهشی که ترکمنی و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان روابط ساختاری گرمی مادر و پدر با امیدواری در دانشجویان دختر انجام داده بودند به این نتیجه رسیده بودند که میان گرمی والدین و امیدواری دانشجویان روابط مثبت و معناداری وجود دارد و گرمی والدین ۱۹ درصد از تغییرات امیدواری را تبیین می‌کند. نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۹): "بحث وابستگی به اکسم بود ایشان سال آخر دبیرستان بودند و تازه کنکور داده بودند ولی اصلاً ایشان از احساس من خبر نداشتند و فقط من وابسته بودم کلاً یک رابطه طرفه بود تموم شد". آسایش و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی که به تبیین واکنش‌های عاطفی با نشانگان شکست عشقی دانشجویان در دانشگاه تهران پرداخته بودند به این نتیجه رسیدند که تجربه شکست عشقی، پیامدهای سخت و ناگوار و بعضاً رشد محوری دارد که در افراد مختلف متفاوت و بعضاً مشابه است. نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۷): "من یکبار پشت کنکور مانده بودم و میدانستم که خیلی سخته است اگر دوباره بمانم" در پژوهشی که عاشوری و همکاران (۱۳۹۹) به کشف تجارب داوطلبان آزمون سراسری از پشت کنکور ماندن انجام داده بودند به این نتیجه رسیدند که عوامل اصلی پشت کنکوری داوطلبان آزمون سراسری شامل جو اجتماعی، محیط آموزشی، دوستان، ویژگی خانواده به عنوان عوامل زمینه‌ای؛ عملکرد روانی، عملکرد تحصیلی و واکنش به رویدادهای ناخواسته به عنوان عوامل فرآیندی؛ و پیامدهای روانی و تحصیلی به عنوان پیامدها دسته‌بندی شدند.

در سطح مؤلفه محیط و شرایط، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۸): "هم اتفاقی‌های من خیلی زیاد با من تفاوت داشتند این شکلی بودند که هیچ علاقه‌ای به درس خواندن نداشتند تا ۳ یا ۴ صبح بیدار بودند و پاسور بازی میکردند و سیگار میکشیدند". مهدی و همکاران (۱۴۰۲) نیز در تحلیل آسیب‌های زندگی خوابگاهی دانشجویان با رویکرد پدیدارشناسی، علاوه بر موارد مذکور، خوشه اصلی آسیب‌ها روحی، اخلاقی و جسمی، در قالب درون مایه‌های حقوقی، رفتاری، ارزشی، سبک زندگی، برنامه غذایی، ذهنی و هویتی طبقه‌بندی کردند. نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۵): "خیلی مراقب بودم اصلاً آدمی که محافظه کار باشد آدمی که اطلاع میدهد به پدر و مادرش و نظرشان را می‌پرسد اتفاق بدی برایش پیش نیاید یا شناسی که برایش اتفاق بد پیش بیاید خیلی کم است ولی آدمی که ریسک‌پذیر باشد و می‌خواهد خیلی چیزها را تجربه کند مهم نیست که تهران باشد یا همدان این اتفاق‌ها می‌افتد چون خودش می‌خواهد" در پژوهشی که شریعتمدار و همکاران

¹ Firgiawan

(۱۴۰۰) در دانشگاه تهران انجام دادند و به مطالعه نقش عوامل خانوادگی در اضطراب بازگشت به خانه دانشجویان دختر ساکن خوابگاه پرداختند در نتایج خود چهار تم یا مضمون اصلی، سبک ارتباطی ناکارآمد در خانواده، مرزهای مغشوش خانوادگی، فقدان تصمیم‌گیری کارآمد و سبک‌های فرزندپروری ناکارآمد را شناسایی کردند. قشقایی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی رابطه سرمایه‌های روان‌شناختی با اضطراب دانشجویان دختر دانشگاه علامه طباطبائی به این نتیجه رسیدند که بین متغیرهای پژوهش رابطه معنادار وجود دارد به طوری که بین سرمایه روان‌شناختی و اضطراب دانشجویان رابطه منفی و معناداری وجود دارد. یعنی با افزایش سرمایه روان‌شناختی دانشجویان از میزان اضطراب آن‌ها کاسته شده است.

در سطح مؤلفه اطلاعات و دانش، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۹) "ولی مشاوره‌ام زیاد جالب نبود بعداً فهمیدم اصلاً من هیچ دیدی از رشته و دانشگاه نداشتم و آشنا نبودم هیچ پیش زمینه‌ای نبوده است". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۵) "حرف‌های دوستان پدرم بر روی آن خیلی تأثیر گذاشت اینطوری بودند که می‌گفتند من اگه جای تو بودم نمی‌گذاشتم دخترم برود تهران جایی که اصلاً تو خبر نداری چه اتفاقی‌های برای او می‌افتد". در سطح مؤلفه دولت‌ها و نهادها، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۸): "من خیلی دنبال خوابگاه کوی رفتم و دویدم اتاق خالی هم داشتند حقیقتش دوستانم آنجا بودند و میدانستم که ظرفیت خالی دارند اما به من ندادند". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۵): "برخی استادها انگیزه و علاقه‌ای نداشتند و محتواهای خوبی هم نداشتند و هم خیلی اوقات کتاب‌های بی‌ربط و قدیمی و از مد افتاده‌ای به عنوان رفرنس معرفی می‌شد" در سطح مؤلفه پیامدها و نتایج، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۹) "در این یک سالی که گذشته احوالات خوبی نداشتم و بعضی وقت‌ها خانواده پیشنهاد می‌دهند که تعهد خدمت آموزش و پرورش را بخرند احساس می‌کنم آنها پشیمان شده‌اند".

در تبیین داده‌های مربوط به تصمیم تحصیلی به انصراف، در سطح مؤلفه افکار و ادراک نمونه نقل قول (کد ۱): "همسرم هم یک مقدار قبل تر از من برای ادامه تحصیل رفته بود خارج و منم باید این کارو می‌کردم به خاطر همین انصراف دادم". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۱۰) "با خودم فکر می‌کردم بعد اینهمه تلاش حداقل از لحاظ مالی از خیلی از گروه‌های همسالان در این مقطع عقب‌تر هستم و مهاجرت حلال این موضوع است" دانشجوی انصرافی دیگر نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۰) بیان داشت "زود تر از موعد مهاجرتم انصراف دادم به جای آن فول تایم رفتم سرکار چون از اول برنامه مهاجرت داشتم". در مطالعه‌ای که ملک‌پور افشار و همکاران (۱۴۰۱) در واکاوی علل مهاجرت دانشجویان مطرح کرده بودند عواملی همچون: عوامل اجتماعی (بی‌ثباتی و احساس ناامنی، افت حس تعلق به سرزمین، کاهش آزادی‌های اجتماعی، وجود فرهنگ مهاجرت و عدم اطمینان نسبت به آینده)؛ عوامل اقتصادی؛ عوامل اداری و سازمانی (نبود شایسته‌سالاری، فشارهای شغلی و تحصیلی، تنگناهای نظام پژوهش و آموزش، حاکمیت روابط بجای ضوابط و ضعف در مدیریت)؛ عوامل سیاسی را برشمردند.

در سطح مؤلفه تمایلات و ترجیحات، نمونه نقل قول (۱۳) "اکثر بچه‌ها دارند مهاجرت می‌کنند اساتید هم همینطور دارند می‌روند خب این خیلی قطعاً تأثیرگذار بود" نمونه نقل مصاحبه شونده‌گان (کد ۱۵) "خانواده فضا حقوقي هست کلاً پدرم تو این کار است. عمویم هم توی این کار است. همینطور پدر بزرگم در این کار بوده است برای همین خیلی اصرار می‌کردند که من از دانشگاه انصراف بدهم و رشته حقوق را بخوانم" در سطح مؤلفه ارزش‌ها و عواطف، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (۱۰) "دیگر انگیزه‌ای نمی‌تواند باشد تا پیشرفت کنی سال به سال خیلی اوضاع بدتر می‌شود با توجه به زحمتی که بچه‌ها کشیدند ما از خیلی از تفریحات زدیم رتبه خوب کنکور شدیم دوباره درس خونديم تفریحات رو گذاشتیم کنار در واقع می‌شود گفت من عملاً در زندگی لذت نبرده‌ام آخرش این و این‌ها باعث ناامیدی می‌شود". پیرزهی و بهروان (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای به عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر میزان انگیزه تحصیلی دانشجویان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که موفقیت تحصیلی، ارزیابی مثبت از گروه‌های مرجع تحصیلی، کنش دانشجوی-والدین و امید به آینده شغلی اثر مستقیم و پایگاه اجتماعی-اقتصادی اثر معکوس بر انگیزه تحصیلی دارند.

در سطح مؤلفه محیط و شرایط، نمونه نقل مصاحبه شونده (کد ۵) "انگار عملاً تحصیلات در ایران آب در هاونگ کوبیدن بود مدرک ارزشی ندارد". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴) "جو تحصیلی در کلاس خوب نبود من هم از سن جوانی گذشته بودم و نزدیک ۳۸،۳۹ سالم بود دیگه از این هیجانات عبور کرده بودم و خیلی برام جذاب نبود و اذیتم میکرد". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۶) "به عنوان مثال مثلاً می‌گویم شما یک پدیده‌ای رو می‌خواهید بررسی کنید پژوهش داشته باشید میدانی داشته باشید مثلاً هموسکسوالیتی در همه جای دنیا

مدل بحث و مطالعه روی این قضیه به چیز است در فرهنگ ما در آیین ما در کشور ما خوب این امر این امر یک امر ناپسند و منحطی هست." پارسا معین (۱۳۹۶) در پژوهشی به واکاوی کژکارکردی نظام آموزش عالی با تأکید بر مدرک‌گرایی پرداخت و به این نتیجه دست یافت که عوامل متعددی در شکل‌گیری کژکارکردی‌های آموزش عالی نقش دارد از جمله کمی‌گرایی، مدرک‌گرایی، ضعف ساختار مدیریتی را می‌توان بر شمارد. در سطح مؤلفه اطلاعات و دانش، نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۴۹) "مشاورم گفت احتمال زیاد این رشته‌ها را قبول می‌شوم ولی برای احتیاط خودم یکسری رشته‌های دیگر را وارد کردم که اگر قبول نشدم بالاخره یک چیزی قبول شوم" منبری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به شناسایی عوامل مؤثر بر نظام هدایت تحصیلی پرداختند بنا بر نتایج تحقیق در طراحی مدل، متغیرها به ترتیب اولویت از قرار زیر بوده است: نظام هدایت تحصیلی، در سطح اول، ارایه طرح‌های هدایت تحصیلی و بافت و زمینه هدایت تحصیلی، در سطح دوم، ارزیابی تحصیلی، در سطح سوم، محتوای کتب برنامه‌ریزی هدایت تحصیلی و آموزش و آگاه‌سازی مشاوران تحصیلی، سطح چهارم و ساختار نظام هدایت تحصیلی و آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی، در سطح پنجم و در نهایت متغیر آسیب‌شناسی نظام هدایت تحصیلی در سطح ششم قرار داشت.

در سطح مؤلفه خطر و عدم اطمینان، نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۱۳) "پروسه پذیرش دکتری در ایران خیلی سخته یعنی اگر شما یکسال اقدام نکنید یکسال عقب می‌وفتید بنابراین مجبور بودم اقدام کنم که اگر خارج از کشور فراهم نشد ایران را داشته باشم و ثبت‌نام کردم" نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۱۳) "خودم نمی‌توانستم ریسک کنم و به خانواده‌ام بگویم چون میدانستم اگه مخالفت کنند من هیچ کاری نمیتوانم بکنم و ممکن بود این فرصت برای همیشه از دست برود" در سطح مؤلفه دولت‌ها و نهادها، نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۱۰) "همه دنیا دانشجویان دکتری حقوق میگیرند چون طرف دارد کار میکند تحقیق میکند حالا اینجا حقوق نمیگیرند باید از جیبم هم بگذارند که مثلاً شهریه بدهند" نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۲) "کارشناسی ارشد شبانه بودم علت من با بقیه فرق میکند چون من آموزش پرورشی بودم منطقه نامه من را برای اینکه من ادامه تحصیل بدهم نداد یعنی آن زمان که ما داشتیم تحصیل میکردیم منطقه مخالف با ادامه تحصیل من بود" نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۳۰) "برخی اساتید برای وقت دانشجویان ارزش قائل نبودند یا اصلاً توانایی علمی در حوزه آموزشی نداشتند و روش تدریس آن‌ها خیلی قدیمی بود" در سطح مؤلفه پیامدها و نتایج، نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۲) "در دانشگاه تهران چند ترمی که درس خواندم برابری می‌کرد با همه دوره‌های تحصیلی من حس قشنگی بود که تجربه کردم هم از نظر علمی هم از نظر اعتباری برایم خوب بود در دانشگاه آزاد که فوق لیسانس دیگرم را از آنجا گرفتم اساتید من را به دانشجویهای دیگر به عنوان کسی که از دانشگاه تهران انصراف داده بود معرفی می‌کردند" قاضی^۱ و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی سوابق مؤثر بر شهرت دانشگاه و رضایت دانشجویان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مشارکت‌های اجتماعی، تحقیق و توسعه، و کیفیت خدمات دانشگاه به طور معناداری بر شهرت دانشگاه و رضایت دانشجویان تأثیر می‌گذارد. با این حال، محیط دانشگاه، شیوه راهنمایی دانشجویان و اعتماد به دانشگاه به طور قابل توجهی بر شهرت دانشگاه تأثیر می‌گذارد، همچنین، رهبری و میراث (تاریخچه و سنت‌ها) دانشگاه به طور قابل توجهی بر رضایت دانشجویان تأثیر می‌گذارد. کاوشال^۲ و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای با عنوان عوامل تعیین‌کننده شهرت دانشگاه: مدل مفهومی و بررسی تجربی در بازار آموزش عالی در حال ظهور به این نتیجه رسیدند که ساختار تصویر ذهنی به طور قابل توجهی بر ادراک کیفیت دانشجویان همراه با رضایت، دلبستگی، ارزش و مهمتر از همه بر شهرت تأثیر می‌گذارد. همچنین در این مطالعه شواهدی برای تأثیر دلبستگی دانشجویان بر شهرت دانشگاه یافت شد. نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۲) "مثلاً برای آموزش خانواده درس می‌دهم همه آنها بی که داشتند از من آموزش خانواده دریافت میکردند نگاه مثبت‌تری به من داشتند که دانشگاه تهرانی بودم و الان خیلی از مدارس دنبال من هستند" نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۳) "اینکه چیزی عاید شد تنها خوبیش این بود که فهمیدم مدیریت بازرگانی را دوست ندارم" در سطح مؤلفه فرصت‌ها، نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۲۳) "اینجوری شد خیلی آرامش بیشتری داشتم هم خودم هم همسرم و هم بچه‌ها". نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۵) "ان موقع دلیلی که این کار را کردم رشته‌ام مهندسی بود ولی خودم معلم فیزیک بودم و در کنارش گفتم یک رشته‌ای بخوانم که به آموزشم مربوط باشد قطعاً کمک‌کننده خواهد بود". نمونه نقل قول مصاحبه‌شونده (کد ۴) "ارشد بودم و به خودم گفتم بیست و چهار واحدی که در ارشد داریم میگذرانم و دوساله سعی میکنم یکسال و نیم تموم کنم و بدون کنکور میروم دکتری".

¹ Qazi

² Kaushal

در تبیین داده‌های مربوط به تصمیم تحصیلی به مرخصی، در سطح مؤلفه افکار و ادراک، در سطح مؤلفه تمایلات و ترجیحات، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۳) "من بخاطر زایمان مرخصی گرفتم". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۱۶) "کرونا آمد کامل مختل شد در واقع من در کتابخانه ملی مشغول درس خواندن بودم کتابخونه که تعطیل شد کار من هم مختل شد چون من بعد ساعات اداری تا دوازده ده شب می‌ماندم و آن ترم به این دلیل درخواست مرخصی کردم چون هم عادت مطالعه هست هم شرایط درس خواندن در کتابخانه ملی بهتر فراهم است" یورولماز و آیدوغدو^۱ (۲۰۲۱) تأثیر وقوع اپیدمی کووید-۱۹ بر نگرش رساله‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویی بررسی کردند که میزان آن از ۲۱۲۴۳ در سال ۲۰۱۹ به ۸۳۱۷ در سال ۲۰۲۰ رسیده بود که در این میان بیشترین کاهش با ۶۷٫۲ درصد در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد بود. در سطح مؤلفه ارزش‌ها و عواطف، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۷) "خانواده ما کلا درگیر کرونا شد درگیر مراقبت همه بودم از من وقت زیادی گرفت و در تحصیل عقب افتادم" نمونه نقل مصاحبه شوندگان (کد ۳۶) "خب بالاخره محدودیت‌های یک مادر یک عالمه کار دارد یا به بچه‌اش باید رسیدگی کند یا یک موقعی بچه مریض می‌شود" در سطح مؤلفه محیط و شرایط، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۲) "هر کسی هر گروهی از جامعه در زمان کرونا آدم از دست می‌دادند از میان خانواده و اطرافیان و دوستان و یک اضطراب اجتماعی برای ابتلا بود". بهروزی (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه ترس از کووید-۱۹ و بهزیستی روان شناختی با میانجی‌گری سرسختی روان شناختی و حمایت اجتماعی در دانشجویان به این نتیجه رسید که بین ترس از کووید-۱۹ با سرسختی روان شناختی، حمایت اجتماعی و بهزیستی روان شناختی رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. در سطح مؤلفه خطر و عدم اطمینان، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۴۱) "چون مشکل سردردم شدید بود باعث شد نتوانم درس بخوانم نه با کامپیوتر کار کنم تصمیمی که گرفتم گفتم سلامتی مهم‌تر است نمی‌شد ریسک بود سلامتی را به خطر بندازم". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۰) "به خاطر اینکه در احتساب ترمم لحاظ نشود و شهریه ندهم خب میزان آن زیاد بود آن موقع ۶ و ۸۰۰ تومان بود هر ترم و من منبع مالی نداشتم معلوم نبود بتوانم پرداخت کنم" در سطح مؤلفه دولت‌ها و نهادها، نمونه نقل مصاحبه شوندگان (کد ۳۶) "ترم مرخصی مال کرونا بود موقع کرونا دانشکده به خیلی از بچه‌ها که آزمایشگاه کار می‌کردند به خاطر تعطیلی آزمایشگاه مرخصی دادند" نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۷) "برای انجام پایان‌نامه که انجام مطالعه میدانی فراهم نبود و به همین خاطر به اندازه چهار ماه درگیر این بودم و مرخصی گرفتم" در مطالعه ساهو^۲ و همکاران (۲۰۲۳) نیز به این نتیجه رسیدند که اکثر شرکت‌کنندگان در این پژوهش (۸۸ درصد) کووید-۱۹ تأثیر نامطلوبی بر کار تدوین پایان‌نامه آن‌ها داشته است و از ۲۵ درصد از شرکت‌کنندگان نیز مجبور شدند انجام پایان‌نامه را بدون دستیابی به حجم نمونه مورد نظر انجام دهند. پریهادوکو^۳ و همکاران (۲۰۲۲) نیز در تدوین پایان‌نامه در سال‌های وقوع اپیدمی مشکلات نظیر تغییر نظارت پایان‌نامه آنلاین به آنلاین، داشتن تعاملات ناکارآمد بین اساتید و دانشجویان، داشتن زمان محدود برای دسترسی مداوم به رسانه‌های آنلاین، مشکل در فرآیند جمع‌آوری داده‌های میدانی و کاهش انگیزه دانشجویان قلمداد کردند. در سطح مؤلفه پیامدها و نتایج، نمونه نقل مصاحبه شوندگان (کد ۳۶) "من دقیقاً پایان‌نامه‌ام یعنی دفاع پروپوزال رو انجام نداده بودم و فرصتی بود برای پرداختن به آن" نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۷) "مشکل تحصیلی داشتم تو فرایند پروپوزال نویسی هم مشکل داشتیم بخاطر اینکه به ترم کمک بگیریم از این فرصت استفاده کردم"

در تبیین داده‌های مربوط به تصمیم تحصیلی به حذف ترم، در سطح مؤلفه افکار و ادراک، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۸) "به خاطر اینکه به اندازه‌ای که تلاش می‌کنم اینجا نمی‌توانم رفاه خودم را تامین کنم من توی رشته خودم کار می‌کنم ولی سطح حقوقیم به شکلیه که تا ۱۰۰ سال دیگه نمی‌توانم برای خودم یک خونه بخرم در صورتی که اگه برم در کشور دیگر زندگی کنم حمایتی از من می‌شود که من می‌توانم به رفاه اولیه‌ای که برای خودم داشته باشم و آرامش روانی هم هست" در سطح مؤلفه تمایلات و ترجیحات، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "من سال اول حقیقتش دو تا مجموعه آموزشی سنگین را برداشتم و یک مقداری به لحاظ کاری تحت فشار بودم". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "یه برهه زمانی خانمم مریض بود بارداری خانمم و اون بحث تولد بچه رو گذاشتم دیدم در خطر بودم دیدم نمی‌توانم دو ترم حذف کردم" در سطح مؤلفه ارزش‌ها و عواطف، نمونه نقل مصاحبه شوندگان (کد ۴۲) "یک ماه کمتر از فوت پدرم گذشته بود و هم از نظر شرایط روحیم خوب نبودم و من حذف کردم" نمونه نقل قول (۴۱) "دو ترم حذف کردم حذف پزشکی کرده"

¹ Yorulmaz & Aydoğdu

² Sahoo

³ Prihandoko

بودم یک مشکلی برایم پیش آمده بود اون موقع حین تحصیل یکم شدت گرفته بود" در سطح مؤلفه محیط و شرایط، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۸) "اعتراضات و اتفاقاتی که افتاد شما همین آزادی که وجود ندارد آزادی که من توی پوششم توی ساده‌ترین چیز برایم وجود ندارد در این کشور من الان مترو می‌خواهم بروم سوار بشوم به من ایراد می‌گیرند سر حجابم این ربطی به کسی ندارد". نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۵۰) "بعد ماجرا هواپیما اوکراینی که پیش اومد بچه‌ها دانشگاه و ما دوستانمون اونجا بودند دیگه اینا همه باهم دست به دست دادند و حس دپرسی بود و حذف ترم کردم" در سطح مؤلفه اطلاعات و دانش، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "دوستان راهنمایی کردند به ما برای اینکه حذف کنم". در سطح مؤلفه خطر و عدم اطمینان، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "گفتم حذف ترم کنم به قول معروف به هر دلیلی ریسک اینکه خانواده را با توجه به اینکه بچه کوچیک هم داشتیم اون تایم بیمار نشوند" نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "بحث اینکه مراقبت از خانواده و آن مسئولیت‌پذیری و اون حس بحث سلامتی خانواده به خطر نیوفتد" در سطح مؤلفه دولت‌ها و نهادها، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۳۸) "به خاطر قضیه کرونا و اینکه دانشگاه به زمانی فعال نبود خوابگاه هم به ما نمی‌دادند" نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "همچنین ارتباط با اساتید هم کم شده بود در آن تایم بنابراین بهترین فکر همین بود که حذف ترم کنم" در سطح مؤلفه پیامدها و نتایج، نمونه نقل قول مصاحبه شونده (کد ۲۲) "من مهر ۹۹ بهمن ۹۹ هر دو را حذف کردم چون آزمون جامع هنوز نداده بودم مدرک زبانم که یکی از پیش نیازهای آزمون جامع بود نگرفته بودم دیگه از همین فرصت استفاده کردم و خودم را برای زبان آماده کردم در همین زمان حذف ترم آزمون زبان رو هم دادم که زبان را قبول شدم و برای آزمون جامع آماده شدم"

در پایان بر اساس یافته‌ها توصیه‌های سیاستی در دو سطح خرد و کلان ارائه می‌شود؛

توصیه‌های سیاستی در سطح خرد

- با توجه به تأثیر مهمی که شهریه و مسائل مالی در تصمیمات دانشجویان برای ادامه تحصیل دارند، توصیه می‌شود که مدیران دانشگاه تلاش کنند تا با تشخیص دقیقتر نیازهای دانشجویان نیازمند حمایت مالی، اقداماتی گام‌به‌گام انجام دهند. این اقدامات می‌توانند شامل تنوع بخشی به سیستم‌های وام‌دهی و کمک‌های مالی تحصیلی باشند. همچنین، با توجه به اینکه دانشجویان نیازمند تسهیلات بازپرداخت کمتر و بلندمدت برای وام‌ها هستند، این موضوع نیازمند بررسی و تصمیمات مؤثرتر از سوی مدیران می‌باشد.
- همچنین، باید توجه به کیفیت آموزش داشته باشیم که در تصمیمات دانشجویان برای ادامه تحصیل نقش مهمی ایفا می‌کند. برای بهبود کیفیت آموزش، مدیران دانشگاه باید اقدام به توسعه سیستم‌های ارزیابی کیفیت (درونی و بیرونی) و پایش منظم آن کنند. همچنین، در زمینه آموزش مجازی نیز باید با جذاب‌سازی محیط یادگیری مجازی و پایش دقیقتر آموزش مجازی و توسعه بسترهای اتصالی، کیفیت مستمر را تضمین کنند.
- برای دانشجویان انتقالی نیز باید تسهیلات و حمایت‌های ویژه ایجاد شود، از جمله امکانات خوابگاهی و تسهیلات مالی. همچنین، هماهنگی بیشتر بین دانشگاه تهران و دانشگاه‌های مقصد برای تبادل دانشجویان بهبود تصمیمات تحصیلی آنان را تسهیل می‌کند.
- در راستای حمایت از دانشجویان در مواقع تنش و فشارهای روانی ناشی از حوادث شخصی، باید امکانات مشاوره رایگان ارائه شود و تبصره‌های مساعدت بیشتری در قوانین آموزشی ایجاد شود. همچنین، با بازنگری و اصلاح قوانین دانشگاه و ایجاد قوانین منعطف‌تر و واکنشگر به شرایط جدید، تصمیمات تحصیلی دانشجویان را تسهیل کنید. همچنین، انسجام اجرایی و رصد دقیقتر از عملکرد این قوانین می‌تواند به تغییر به موقع آنها کمک کند.
- توسعه زیرساخت‌ها و امکانات دانشگاه و ایجاد محیط‌های آموزشی و رفاهی بهتر می‌تواند تصمیمات تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار داده و تصویر مثبتی از دانشگاه ایجاد کند. همچنین، ترویج فرهنگ دانشگاهی محیطی رقابتی سالم و اعتماد بین دانشجویان را تشویق می‌کند.

توصیه‌های سیاستی در سطح کلان

- مدیران دانشگاه و مسئولان سیاست‌گذاری باید به منظور افزایش تعداد دانشجویان و حفظ آنها در رشته‌های تحصیلی مورد توجه، رویکردهای متنوعی را در مورد مسائل سربازی در نظر بگیرند. این رویکردها می‌توانند شامل اختیاری کردن سربازی، افزایش

فرصت‌های زمانی پس از فارغ‌التحصیلی، کاهش مدت زمان خدمت سربازی، و تمرکز بر اهمیت توسعه مهارت‌ها و استفاده از دانش تحصیلی در خدمت سربازی باشد.

- توسعه بازار کار و اشتغال: برای کاهش تأثیر مهاجرت دانشجویان و افزایش تصمیم به تحصیل در کشور باید رابطه بین دانشگاه و نیازمندی‌های بازار کار و کارفرمایان به نحو مناسب‌تری برقرار شود. این اصلاحات شامل توسعه ارتباطات فعال بین دانشگاه‌ها و صنعت برای فرصت‌های شغلی، ایجاد زیرساخت‌های فنی و تحقیقاتی، و حمایت از کارآفرینی و کسب‌وکارهای نوپا می‌شود.
- ارتباط مؤثر بین آموزش عالی و آموزش پایه: ارتقاء ارتباط مؤثر بین آموزش عالی و آموزش پایه، به ویژه در مورد آموزش فرهنگیان، اهمیت دارد. با تغییر و بازنگری سیاست‌ها و قوانین فعلی، امکان ادامه تحصیل فرهنگیان برای ارتباط مؤثرتر و مؤثرتر با آموزش عالی فراهم می‌شود. همچنین، سیاست‌های حمایتی ویژه برای افرادی که مایل به ادامه تحصیل در زمینه فرهنگ هستند، لازم است تدوین شوند.
- بهبود شیوه‌های جذب دانشجو: با توجه به تأثیر مهم شیوه‌های جذب دانشجویان بر تصمیمات تحصیلی، بهتر است که سیاست‌گذاران برای ایجاد شیوه‌های جذب مناسب‌تر و مؤثرتر به تجربیات کشورهای توسعه‌یافته رجوع شود.

References

- Ahmad, S., Karimzadegan, D., & Kheirati Kazeroni, T. (2014). Data Mining of Students Withdrawal at University of Tehran, focusing on Fee Paid Students (to prevent customer churn). *Journal of Information Technology Management*, 7 (2) [in Persian].
- Ahmadi, A., Khairatikazerooni, T (2019). Data mining withdrawal of the students of Payme Noor University in Tehran state to increase student retention rate (Preventing customer rejection), *Quarterly Journal of Management of Governmental Organizations*, 7(2): 47-58 [in Persian].
- Asayesh, M., Qazinejad, N & Bahonar, F. (2021). Explanation of the Emotional Reactions of Girls with Love Trauma Syndrome: A Qualitative Study. *The Women and Families Cultural-Educational Journal*, 15(53): 125-154 [in Persian].
- Ashouri, M., Vahedi, Sh, Adib, Y & Badri, R (2021). Discovering the experience of failing university entrance exam among applicants: A grounded theory study. *Journal of Psychological Sciences*, 19(96): 1593-1606. [in Persian].
- Behrooz, N (2023). The Investigation of the Relationship between Fear of Covid 19 and Psychological Well-Being: The Mediating Role of Psychological Hardiness and Social Support. *Journal of Psychological Achievements*, 30(1): 37-58. [in Persian].
- Cannon, C., Goldsmith, K., & Roux, C. (2019). A self-regulatory model of resource scarcity. *Journal of Consumer Psychology*, 29(1): 104–127
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1): 107-115.
- Eskandari, F, Shahi, S & Parsa, A (2012). *Game theory and its application in managers' decision making*. International Conference on Management Challenges and Solutions [in Persian].
- Firgiawan, W., Zulkarnaim, N., & Cokrowibowo, S. (2020). *A Comparative Study using SAW, TOPSIS, SAW-AHP, and TOPSIS-AHP for Tuition Fee (UKT)*. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering. IOP Publishing.
- Ghashghaee, Gh, Hoseinsabet, F & Motamedi, A. (2021). Investigating the relationship between psychological capital and anxiety of female students of Allameh Tabatabai University. *Journal of Psychological Research in Management*, 6(2): 97-109 [in Persian].
- Goldasteh, A., Sohrabi, M & Azar, M. (2022). Investigating Factors Affecting Students' Decision to Change of Major in Master's Degree, *Journal of Higher Education Letter*, 15(59) :60-78 [in Persian].
- Kaushal, V., Jaiswal, D., Kant, R., & Ali, N. (2021). Determinants of university reputation: conceptual model and empirical investigation in an emerging higher education market. *International Journal of Emerging Markets*, 2
- Kehm, B. M., Larsen, M. R., & Sommersel, H. B. (2019). Student dropout from universities in Europe: A review of empirical literature. Hungarian. *Educational Research Journal*, 9(2): 147-164.
- King-Dominguez, A. A., Amestica-Rivas, L., Gonzalez, V. R., & Contreras, F. G. (2023). Student dropout, the economic cost for Chilean universities. *Universidad Ciencia y Tecnología*, 27(118), 17-28.
- Laufer, M., & Gorup, M. (2019). The invisible others: Stories of international doctoral student dropout. *Higher Education*, 78(1): 165-181.
- Mahjoub Ishratabadi, H. (2018). *Decision making with cognitive-neural approach*. Tehran, Publications: National Defense University and Higher Research Institute [in Persian].

- Malekjafariyan, R. (2012). Examining theories related to the decision making process and strategy selection. *Monthly social, economic, scientific and cultural work and society*, 162 [in Persian].
- Malekpour Afshar, R., Haghdooost, A., Dehnavieh, R., Sheikhzadeh, R., Mousavi, M., Rezaei, P., Seljooghi, R., Maki, M & Nouri Hekmat, S (2022). Causes and Solutions of the Brain Drain in Iran, *Journal of Culture and health promotion (Academy of Medical Sciences of Islamic Republic of Iran)*, 6(1): 81-87[in Persian].
- Marade, A. A., & Brinthaupt, T. M. (2018). Good and bad reasons for changing a college major: A comparison of student and faculty views. *Education*, 138(4): 323-336.
- Maroufi, Y., Adak, M (2018). Represent of the lived experience of postgraduate students of education with respect to the change of major; a phenomenological study. *Journal of Measuring and Educational Evaluation Studies*, 7(20): 33-55 [in Persian].
- Mehdi, R, Darabi, F & Keykha, A. (2023). Analysis of the Damages of Students' Dormitory Life Using a Phenomenological Approach (Case Study: Allameh Tabatabai University), *Journal of Teaching in Marine Sciences*, 10(1): 172-187. [in Persian].
- Menbari, M., Pooshaneh, K & Khosravibabadi, A. (2023). identify the factors affecting the diagnosis of the educational guidance system in order to provide a strategic model. *Quarterly Journal of Educational Leadership & Administration*, 16(4) [in Persian].
- Moslehshirazi, A, Namazi, M., Mohammadi, A & Rajabi, A (2012). Perspective theory and modeling of the decision-making pattern of managers in the industrial sector, *Industrial Management Vision Quarterly*, 3(2): 9 [in Persian].
- Mullainathan, S., & Shafir, E. (2013). *Scarcity: Why having too little means so much*. New York: Henry Holt and Company.
- Naderi, A (2012). Cognitive economics: a new approach to explain economic decisions, *Planning and Budgeting Quarterly*, 18(121): 99-125. [in Persian].
- Naderi, A., Khodaei, E, Gerajnejad, Gh & Keykha, A. (2023). Exploring the Role of Tuition on Students' Academic Decisions: a Meta-Synthesis Study, *Journal of Measuring and Educational Evaluation Studies*, 13(43): 88-118 [in Persian].
- Omona, J. (2013). Sampling in qualitative research: Improving the quality of research outcomes in higher education. *Makerere Journal of Higher Education*, 4(2): 169-185
- Pakgozar, A., Khalili, M. (2021). Investigation of sample size in qualitative sampling methods, *Journal of the Popularization of Science*, 12(20): 270-297[in Persian].
- Pirzahi, A., Behravan, H (2014). Sociological Factors Influencing the Academic Motivation of Students Studying at Ferdowsi University of Mashhad. *Journal of Social Sciences*, 10(2): 23-56[in Persian].
- Prihandoko, L. A., Djabatika, D., & Nurkamto, J. (2022, February). Complexities of online thesis supervision during the Covid-19 pandemic: EFL lecturers' perceptions. In 67th TEFLIN International Virtual Conference & the 9th ICOELT 2021 (TEFLIN ICOELT 2021) (pp. 262-269). Atlantis Press
- Qazi, Z., Qazi, W., Raza, S. A., & Yousufi, S. Q. (2022). The antecedents affecting university reputation and student satisfaction: a study in higher education context. *Corporate Reputation Review*, 25(4): 253-271.
- Ravanshad, Y., Azarfar, A., Makarm, A., Emadzade, A., Golsorkhi, M & Ravanshad, S (2020). Study the causes for Canceling Education in residents of Mashhad University of Medical Sciences. *Medical Journal of Mashhad University of Medical Sciences*, 63(2) [in Persian].
- Rezaian, S, Kharrazi, K., Jamali, E & Naderi, A (2019). A Conceptual Model of Cognitive Decision Making. *Advances in Cognitive Science*, 21(1): 1-20 [in Persian].
- Sahoo, A. K., Mishra, N., Jain, M., Sahoo, M., Ghoshal, P., Sahoo, A. K., ... & Ghoshal, P. (2023). Problems and solutions to conduct of thesis of postgraduate medical students during the COVID-19 pandemic: an insight into the students' perspective. *Korean Journal of Medical Education*, 35(1): 55-70.
- Shariatmadar, A., Emadi, F & Kalantar Hormozi, A. (2021). Study of the Role of Family Factors in the Return Anxiety of Female Students Living in a Dormitory. *Journal of Applied Psychology Research*, 12(3): 37-57. [in Persian].
- Tabesh, F., Zare, H. (2013). The effect of training emotional intelligence skills on rational, intuitive, avoidant, dependent and spontaneous decision making styles. *International Journal of Behavioral Sciences*, 6(4): 323 [in Persian].
- Toopshekan, M., Naghsh & Javaheri Mohammadi, A (2021). Phenomenological Study by Students Tendency Irrelevant to Study in the Fields of Psychology and Counseling. *Journal of Applied Psychology Research*, 12(2): 139-157 [in Persian].
- Torkamani, M. (2018). Structural relationships between Maternal and Paternal Warmth with Hope in Girl Students, *JOURNAL OF SOCIOLOGY OF EDUCATION*, 3(2): 1-11 [in Persian].
- Wilson, R. A., & Keil, F. C. (2001). *The MIT Encyclopedia of the Cognitive Sciences*. MIT Press

Yorulmaz, M., & Aydođdu, A. (2021). The effect of COVID-19 pandemic on higher education: A bibliometric study on published theses. *Journal of Basic and Clinical Health Sciences*, 5 (1): 638-648.

Zhao, J., & Tomm, B. M. (2018). *Psychological responses to scarcity*. In *Oxford research encyclopedia of psychology*. Oxford University Press